

МАТЕМАТИКА

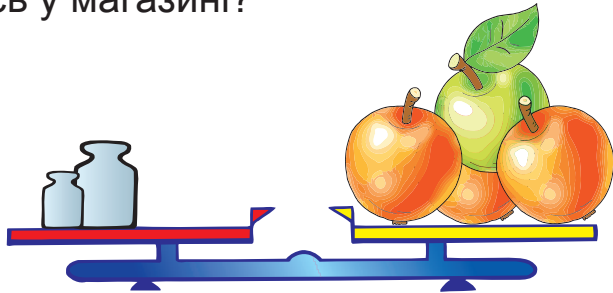
М. ЧАСТИНА Д. 2

ЗРАЗКИ ВИКОНАННЯ ПИСЬМОВИХ ЗАВДАНЬ

Розв'язування задачі

У магазин завезли 8 ящиків яблук, по 9 кг у кожному. За день продали 37 кг яблук. Скільки кілограмів яблук залишилось у магазині?

Задача

Завезли — 8 ящ. по 9 кг

Продали — 37 кг

Залишилось — ?

Розв'язання

1) $9 \cdot 8 = 72$ (кг) — завезли;

2) $72 - 37 = 35$ (кг)

Відповідь: у магазині залишилось 35 кг яблук.

ЗРАЗКИ ВИКОНАННЯ ПИСЬМОВИХ ЗАВДАНЬ

Розв'язування рівнянь

Це — **рівняння**. Розв'язати рівняння — означає знайти таке числове значення змінної, при якому рівність буде правильною.

$$x + 6 = 10$$

$$x + 6 = 10$$

$$x = 10 - 6$$

$$x = 4$$

$$4 + 6 = 10$$

$$10 = 10$$

Знаходження невідомого доданка

Щоб знайти невідомий доданок, треба від суми відняти відомий доданок.

$$x - 20 = 45$$

$$x = 45 + 20$$

$$x = 65$$

$$65 - 20 = 45$$

$$45 = 45$$

Знаходження невідомого зменшуваного

Щоб знайти невідоме зменшуване, треба до різниці додати від'ємник.

$$89 - x = 80$$

$$x = 89 - 80$$

$$x = 9$$

$$89 - 9 = 80$$

$$80 = 80$$

Знаходження невідомого від'ємника

Щоб знайти невідомий від'ємник, треба від зменшуваного відняти різницю.

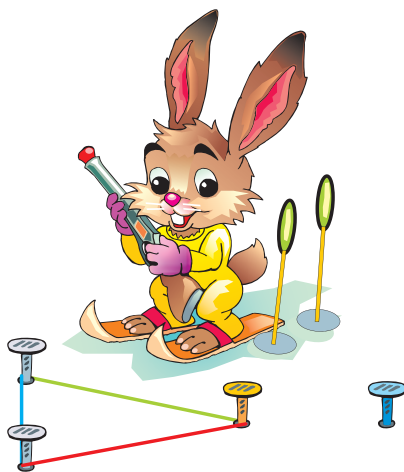
Наталя Будна
Марко Беденко

МАТЕМАТИКА

Підручник для 3 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)

Частина 2

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН
2020

УДК 51(075.2)
Б 90

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 21.02.2020 р. № 271)

ВИДАНО ЗА РАХУНОК ДЕРЖАВНИХ КОШТІВ. ПРОДАЖ ЗАБОРОНЕНО

Підручник створено за Типовою освітньою програмою,
розробленою під керівництвом О. Я. Савченко.

Будна Н. О.

Б 90 Математика : підручник для 3 кл. закладів загальн. середн. освіти : у 2-х ч. Ч. 2. / Н. О. Будна, М. В. Беденко. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2020. — 112 с. : іл.

ISBN 978-966-10-5168-2

Підручник за своїм змістом відповідає Державному стандарту початкової освіти та Типовій освітній програмі, розробленій під керівництвом О. Я. Савченко.

Система завдань і вправ спрямована на формування й закріплення обчислювальних навичок, розвиток логічного мислення та просторової уяви, вироблення вмінь аналізувати, порівнювати і самостійно робити висновки.

Для учнів та учениць 3-го класу.

УДК 51(075.2)

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

Завантажуйте безкоштовний інтерактивний додаток,
використовуючи детальну інструкцію, за посиланням:

bohdan-books.com/6010-3

Тех. підтримка: (0352) 52-06-07, 067-352-09-89; admin@bohdan-digital.com

ISBN 978-966-10-5168-2

© Будна Н. О., Беденко М. В., 2020

© Навчальна книга – Богдан, виключна ліцензія
на видання, оригінал-макет, 2020

Дорогий третьокласнику! Дорога третьокласнице!

Ось і закінчилися зимові канікули. Далі у світ математичних знань тебе поведе друга частина підручника. На його сторінках ти знайдеш матеріал, завдяки якому навчишся не лише утворювати і записувати трицифрові числа в межах 1000, а й порівнювати їх та виконувати з ними арифметичні дії. Тебе чекають цікаві дослідження та робота з інформацією, поданою у вигляді схем, графіків, таблиць, діаграм, а також ознайомлення із дробовими числами й геометричними тілами. Ти продовжиш розв'язувати задачі, рівняння та нерівності, удосконалювати свої обчислювальні навички, розвивати логічне мислення і просторову уяву.

Зорієнтуватись у типах завдань тобі допоможуть уже знайомі позначення.

Бажаємо успіхів!

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

1	— завдання для класної роботи		— межа матеріалу уроку
11	— завдання підвищеної складності		— робота в парах/групах
13	— завдання для домашньої роботи		— порівняй

ТИСЯЧА

НУМЕРАЦІЯ ТРИЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ

1

$3 \cdot 6$

$7 \cdot 8$

$7 \cdot 7$

$36 : 9$

$72 : 8$

$81 : 9$

$9 \cdot 9$

$6 \cdot 5$

$36 : 4$

$72 : 9$

2

Знайди п'яту частину від чисел: 45, 30, 15, 25.

3

a			2			8			9			5			3			4			7			6	
$a \cdot 8$																									
b		7	2		1	8		4	5		6	3		5	4		2	7		8	1		3	6	
$b : 9$																									

4

Скільки копійок у гривнях, зображених на кожному малюнку?

100

СТО

200

ДВІСТІ

300

ТРИСТА

400

ЧОТИРИСТА

500

П'ЯТСОТ

600

ШІСТСОТ

700

СІМСОТ

800

ВІСІМСОТ

900

ДЕВ'ЯТСОТ

1000

ТИСЯЧА

5

Скільки у кожному з цих чисел сотень? Десятків? Одиниць? Порівняй іменовані числа та числа в таблиці.

2 м 1 дм 3 см

5 м 6 дм 7 см

3 м 8 см

Сотні	Десятки	Одиниці
2	1	3
5	6	7
3	0	8

6

$500 + 64$

683

564

$500 + 83$

$600 + 83$

583

7 Прочитай літери у порядку зростання чисел, біля яких вони розташовані, й отримаєш слово.

А	М	М	Т	И	Т	Е	К	А	А
200	100	500	700	800	300	400	900	1000	600

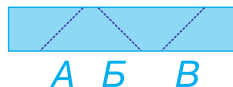
8 Випиши окремо літери біля чисел, що діляться на 7, на 8, на 9. Отримаєш три слова.

63	35	54	56	64	49	72	36	48
К	О	У	М	И	А	Л	Я	О

9 У мами було 100 гривень. Вона витратила 8 купюр по 5 грн. Скільки гривень залишилось у мами?

10 У Миколи було 4 монети по 10 коп., а в Петра — 5 таких монет. Скільки всього копійок було у хлопців?
Розв'яжи задачу двома способами.

11 Якщо смужку паперу зігнути по пунктирній лінії А, то її лівий верхній кінець буде спрямовано вниз. По якій пунктирній лінії потрібно зігнути смужку ще раз, щоб її правий верхній кінець теж був спрямований униз?

12 Пригадай!

$$1 \text{ ц} = 100 \text{ кг}$$

1) Маса води в цих відрах 1 ц. Скільки кілограмів води в одному відрі?

2) Запиши в кілограмах.

$$2 \text{ ц} = \square\square\square \text{ кг}$$

$$5 \text{ ц} = \square\square\square \text{ кг}$$

$$10 \text{ ц} = \square\square\square\square \text{ кг}$$

13 Чоловічок може подолати 15 клітинок п'ятьма однаковими кроками. Скільки клітинок подолає чоловічок дев'ятьма такими кроками?

14 $45 : 9 \cdot 8$ $48 : 8 \cdot 9$ $40 : 8 \cdot 9$ $27 : 9 \cdot 7$

  $63 : 9 \cdot 5$ $36 : 4 \cdot 9$ $24 : 8 \cdot 9$ $36 : 9 \cdot 5$

15 $5 \cdot 6$ $9 \cdot 2$ $6 \cdot 6$ $35 : 7$ $27 : 9$ $56 : 8$
 $9 \cdot 7$ $8 \cdot 7$ $36 : 6$ $28 : 7$

16 На рулетці є поділки в метрах і сантиметрах. Запиши числа з таблиці як іменовані числа за зразком.

Сотні	Десятки	Одиниці
	9	6
4	6	0
5	6	7

96 см = 9 дм 6 см

460 см = м дм

567 см = м дм см

17 $145 + 1$ $169 + 1$ $191 - 1$ $198 + 1$
 $120 + 1$ $170 + 1$ $190 - 1$ $199 + 1$

18 Назви число, в якому:

1 сот. 5 дес. 2 од.;

9 сот. 2 дес.;

6 сот. 4 дес. 7 од.;

4 сот. 4 од.

19 Найбільше трицифрове число має 9 сот. 9 дес. 9 од. Назви наступне число в ряду.

20 565 465 $400 + 65$
 $500 + 65$ $600 + 65$ 665

21 Скільки копійок ти отримаєш у кожному випадку, замінивши гривні дрібнішими монетами?

4 грн 40 коп. = коп.

6 грн 20 коп. = коп.

8 грн 50 коп. = коп.

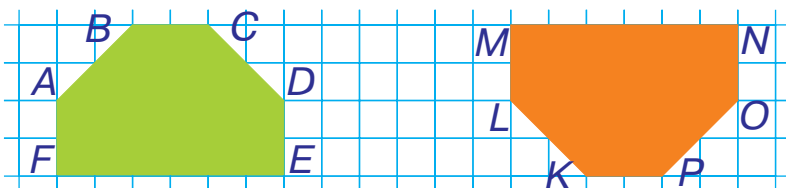
22 Майстри виготовили 100 керамічних глечиків. Шістдесят чотири глечики упаковали по одному в папір, а решту склали в коробки, по 6 глечиків у кожную. Скільки таких коробок знадобилося?

23

a		3		8		2		6		9		5		7		4
$a \cdot 7$																

b	4	8	2	4	6	4	3	2	5	6	1	6	4	0	7	2
$b : 8$																

24 Які вершини потрібно накласти попарно, щоб ці фігури сумістилися?

25 Біля причалу стояло 16 вітрильників. Чотири вітрильники вийшли в море. У скільки разів більше вітрильників залишилось біля причалу, ніж вийшло в море?

- 26 $45 : 9 \cdot 7$ $81 : 9 : 3$ $56 : 8 \cdot 6$ $36 : 6 \cdot 4$
  $36 : 4 \cdot 9$ $42 : 7 : 2$ $40 : 5 \cdot 8$ $21 : 7 \cdot 9$

УСНЕ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 1000

- 27 $9 \cdot 8$ $7 \cdot 5$ $4 \cdot 6$ $54 : 9$ $56 : 7$ $72 : 8$
 $8 \cdot 8$ $9 \cdot 4$ $54 : 6$ $45 : 9$

28 На сторінці 19 знайди завдання № 120. Назви номери двох сусідніх завдань: попереднього і наступного.

29

$400 - 200$

$200 + 200$

$600 - 400$

$500 + 100$

$900 - 500$

$300 + 300$

30

a		4		9		2		7		3		5		8		6
$a \cdot 6$																

b	4	9	2	8	1	4	6	3	4	2	5	6	2	1	3	5
$b : 7$																

31

Скільки копійок ти отримаєш у кожному випадку, замінивши гривні дрібнішими монетами?

5 грн

50 коп.

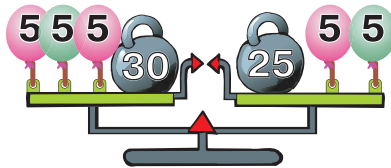
$5 \text{ грн} + 50 \text{ коп.} = 550 \text{ коп.}$

$7 \text{ грн} + 0 \text{ коп.} = 000 \text{ коп.}$

$9 \text{ грн} + 90 \text{ коп.} = 000 \text{ коп.}$

32

Скільки повітряних кульок можна відв'язати від шальок терезів, не порушуючи їхньої рівноваги?

33

Прочитай літери у порядку зростання чисел, біля яких вони розташовані, й отримаєш слово.

В

501

Л

469

А

581

О

453

И

521

Н

552

О

487

П

421

34

Виконай дії з іменованими числами.

$5 \text{ ц } 48 \text{ кг} + 8 \text{ ц } 25 \text{ кг} = \square \text{ ц } \square \text{ кг}$

$64 \text{ ц } 36 \text{ кг} - 55 \text{ ц } 12 \text{ кг} = \square \text{ ц } \square \text{ кг}$

$63 \text{ ц } 14 \text{ кг} + 11 \text{ ц} = \square \text{ ц } \square \text{ кг}$

35

Для святкового столу приготували 9 бутербродів із шинкою, а з сиром — у 3 рази більше. Скільки всього бутербродів приготували для святкового столу?

36 У першій половині дня в кафе продали 8 молочних коктейлів, а в другій половині — у 6 разів більше. Скільки молочних коктейлів продали в кафе протягом дня?

37 $500 - 300$ $400 + 300$ $300 + 300$ $600 - 400$
  $600 - 200$ $800 + 200$ $400 + 400$ $500 - 100$

38 $4 \cdot 7$ $7 \cdot 8$ $7 \cdot 7$ $28 : 7$ $63 : 7$ $64 : 8$
 $3 \cdot 9$ $6 \cdot 9$ $18 : 9$ $45 : 5$

39 Прочитай літери в порядку виконання дій і отримаєш слово. Виконай дії.

Л   О   Е   П
 $\square + \square \cdot \square - (\square - \square)$ $300 + 8 \cdot 9 - (400 - 100)$

40 Виконай дії окремо з гривнями й окремо — з копійками.

$7 \text{ грн } 30 \text{ коп.} - 2 \text{ грн } 20 \text{ коп.} = \square \text{ грн } \square\square \text{ коп.}$

$4 \text{ грн } 50 \text{ коп.} + 3 \text{ грн } 10 \text{ коп.} = \square \text{ грн } \square\square \text{ коп.}$

$8 \text{ грн } 0 \text{ коп.} - 4 \text{ грн } 0 \text{ коп.} = \square \text{ грн } \square \text{ коп.}$

$6 \text{ грн } 20 \text{ коп.} + 2 \text{ грн } 60 \text{ коп.} = \square \text{ грн } \square\square \text{ коп.}$

41 485 584 458
 $500 + 84$ $400 + 85$ $400 + 58$

42 Прочитай літери в порядку зростання чисел, біля яких вони розташовані, й отримаєш слово.

Р	И	А	Е	С	Е	Д	Н
540	726	881	586	425	438	611	816

43

a		3		9		4		2		7		5		6		8
$a \cdot 5$																

c	48	12	18	54	42	30	24	36
$c : 6$								

44 Вежу заввишки 56 м почали розбирати і за день розібрали 8 м. У скільки разів більша частина вежі, що залишилася, від тієї частини, яку розібрали?

45 Ігор зі своїми батьками пішов у туристичний похід. У суботу вони подолали відстань 13 км, а в неділю — на c км більше. Скільки кілометрів пройшов Ігор за два дні?

Склади вираз і розв'яжи задачу, якщо $c = 2$; $c = 4$.

46 Число 81 поділили на 9. На скільки одиниць частка менша від діленого?

47 $800 + 80 + 8$ $900 + 1$ $600 + 60$ $500 + 100$

  $400 + 40 + 4$ $900 - 1$ $400 + 40$ $600 - 400$

48 $5 \cdot 4$ $2 \cdot 7$ $9 \cdot 7$ $27 : 3$ $56 : 8$ $32 : 8$
 $6 \cdot 3$ $8 \cdot 6$ $24 : 8$ $42 : 6$

49

800	-	300	=	
-		-		-
200	-	100	=	
=		=		=
	-		=	

300	+	200	=	
+		+		+
100	+	400	=	
=		=		=
	+		=	

50 550 505 $500 + 50$
 $500 + 5$ $500 + 55$ 555

51 Складаним метром можна вимірювати довжини об'єктів у метрах, дециметрах і сантиметрах. Запиши подані іменовані числа в сантиметрах за зразком.

2 м 1 дм 3 см = 213 см

5 м 3 дм 4 см = $\square\square\square$ см

6 м 0 дм 5 см = $\square\square\square$ см

52 $36 + 63$ $85 - 34$ $51 - 15$ $99 - 14$

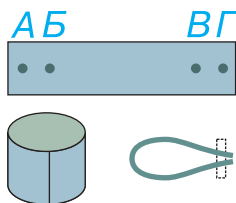
53	a		5		9		3		7		2		8		4		6
	$a \cdot 4$																

b	45	35	10	40	20	30	25	15
$b : 5$								

54 У новорічний подарунок поклали 7 шоколадних цукерок, а карамельок — у 8 разів більше. Скільки всього цукерок поклали в подарунок?

55 Склади і розв'яжи задачу про купівлю листівок і конвертів за виразом: $54 : 6 - 8$.

56 Жерстяну смужку зігнули, з'єднавши попарно заклепками отвори А і В та Б і Г. Яку фігуру отримали: петлю чи кільце?

57

$+ 200$	$- 100$
100	

58 Назар має намір подолати 12 клітинок двома однаковими кроками, а Люба — трьома однаковими кроками. На скільки клітинок довший крок Назара, ніж крок Люби?

59 $700 - 300$ $800 + 1$ $400 + 20$ $500 + 3$

$900 - 400$ $800 - 1$ $600 + 40$ $800 + 4$

60

$800 - 300$	$800 + 30$	$300 + 50 + 1$
$400 + 300$	$900 + 3$	$300 + 10 + 5$

61 Прочитай літери в порядку виконання дій і отримаєш слово. Виконай дії.

Т
І
В
С
 $\square + \square : (\square + \square \cdot \square)$
 $200 + 81 : (3 + 2 \cdot 3)$

62

900	-	400	=	
-		-		-
500	-	200	=	
=		=		=
	-		=	

63

$800 + 73$

873

$800 + 37$

807

837

$800 + 7$

64

Порівняй записи зліва і справа. Що в них спільне? Обчисли.

$$2 \text{ сот. } 3 \text{ дес. } 1 \text{ од.} = \square\square\square \quad 200 + 30 + 1 = \square\square\square$$

$$4 \text{ сот. } 6 \text{ дес. } 2 \text{ од.} = \square\square\square \quad 400 + 60 + 2 = \square\square\square$$

$$5 \text{ сот. } 8 \text{ дес. } 9 \text{ од.} = \square\square\square \quad 500 + 80 + 9 = \square\square\square$$

65

a			3			8			5			6			2			9			7			4
$a \cdot 3$																								

b		2	4			8		2	8		3	6		2	0		3	2		1	2		1	6
$b : 4$																								

66

Розв'яжіть і порівняйте задачі.

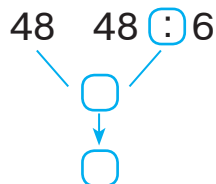
- Іринка за 5 днів прочитала 35 сторінок книжки. Скільки сторінок вона прочитає за 9 днів, якщо щодня читатиме таку саму кількість сторінок?
- Іринка за 5 днів прочитала 35 сторінок книжки. Скільки сторінок вона прочитає за 9 днів, якщо щодня буде читати на 2 сторінки більше?

67

У скільки разів більша сума чисел 24 і 18 за їх різницю?

68

Склади і розв'яжи задачу за поданою схемою, використовуючи у запитанні слова «На скільки більше...».

69

У начинку додали 8 кокосових горіхів, волоських — у 7 разів більше, ніж кокосових, а лісових — на 7 більше, ніж волоських. Скільки лісових горіхів додали в начинку?

70

$700 - 500$

$800 + 20 + 1$

$900 + 30$

$200 + 2$

$400 + 400$

$500 + 50 + 5$

$600 + 40$

$400 + 4$

71 $600 + 200$ $900 + 80$ $800 + 30 + 2$
 $1000 - 900$ $500 + 3$ $400 + 10 + 7$

72 $24 : 6$ $21 : 3$ $36 : 9$ $35 : 7$ $56 : 8$ $45 : 9$

73 Виконай дії за допомогою іменованих чисел.

3 м 2 дм 4 см = см $300 + 20 + 4 =$

7 м 4 дм 3 см = см $700 + 40 + 3 =$

1 м 6 дм 7 см = см $100 + 60 + 7 =$

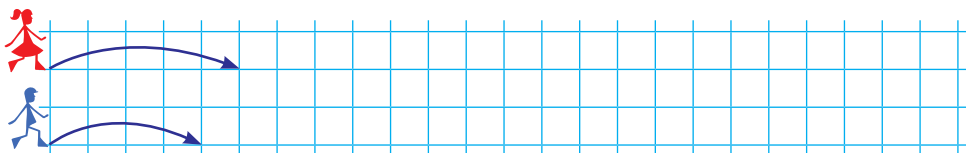
74 $600 + 400$ $900 - 400$ $500 + 500$
 $500 + 300$ $200 + 300$ $900 - 100$

75 Склади задачу за схемою і розв'яжи її рівнянням.

76	$: 8$	$72 - 56 + 24 =$	$: 8$	$48 - 16 + 32 =$
	$\cdot 9$	$- \quad + \quad =$	$\cdot 9$	$- \quad + \quad =$
		$- \quad + \quad =$		$- \quad + \quad =$

77 Туристка збирається зробити 3 кроки вказаної на малюнку довжини, а турист — 4 кроки. Хто з них подолає довший шлях? Зобрази цей шлях відрізком і познач прапорцем кінцеву точку.

78 Склади і розв'яжи задачу за поданим виразом, використовуючи у запитанні слово «разом».

$64 : 8 + 3 \cdot 8$

79 У саду росло 9 яблунь, груш — на 18 більше, ніж яблунь, а горіхів — у 9 разів менше, ніж яблунь і груш разом. Скільки горіхів росло в саду?

80 $800 - 500 - 100$ $900 + 90 + 9$ $400 + 1$

  $200 + 300 + 400$ $800 + 80 + 7$ $400 - 1$

81 $600 - 400$ $400 - 1$ $799 + 1$
 $999 - 99$ $400 + 1$ $400 + 40$

82 Виконай дії за допомогою іменованих чисел.

$3 \text{ м } 2 \text{ дм } 4 \text{ см} - 3 \text{ м} = \square\square \text{ см}$ $324 - 300 = \square\square$

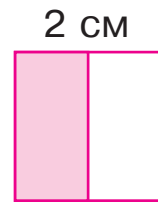
$3 \text{ м } 2 \text{ дм } 4 \text{ см} - 2 \text{ дм} = \square\square\square \text{ см}$ $324 - 20 = \square\square\square$

$3 \text{ м } 2 \text{ дм } 4 \text{ см} - 4 \text{ см} = \square\square\square \text{ см}$ $324 - 4 = \square\square\square$

83 Від квадрата відрізали половину. На скільки сантиметрів менший периметр отриманої фігури, ніж периметр квадрата?

84

200	+	400	=	
+		-		+
500	-	300	=	
=		=		=
	+		=	

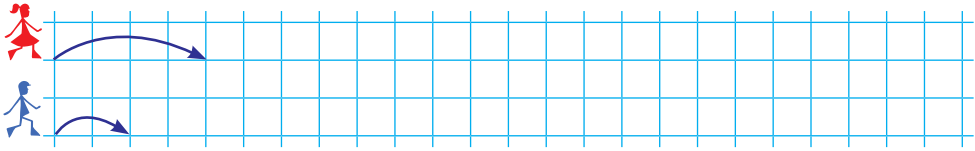
85 $200 + 700$ $800 - 400$ $300 + 600$
 $200 + 200$ $300 + 700$ $100 + 900$

86 Коток утрамбовує 1 метр дороги за хвилину. За скільки хвилин він утрамбує 10 метрів дороги, якщо працюватиме з такою самою продуктивністю?

87 Тамара має намір зробити 4 кроки, а Богдан — 6 кроків. Хто з них подолає довший шлях? Зобрази цей шлях відрізком і познач прапорцем кінцеву точку.

88 $435 - 30$ $603 + 20$ $1000 - 1$ $600 + 300$
 $435 - 5$ $600 + 8$ $999 + 1$ $400 - 300$

89 $900 + 60$ $400 - 1$ $600 + 60 + 6$
 $800 - 600$ $1000 - 1$ $410 - 10$

90 Прочитай літери в порядку виконання дій і отримаєш слово. Виконай дії.

Я Х В Ц
 $\square : \square - (\square - \square : \square)$ $72 : 9 - (17 - 18 : 2)$

91 А О К Я С Е Н Г Ю Л
 100 200 300 400 500 600 700 800 900 1000

$200 + 300 = \square\square\square\square$ $800 - 300 = \square\square\square\square$
 $700 - 400 = \square\square\square\square$ $500 - 300 = \square\square\square\square$
 $300 + 300 = \square\square\square\square$ $900 - 400 = \square\square\square\square$
 $500 + 500 = \square\square\square\square\square$ $900 - 200 = \square\square\square\square$
 $800 - 400 = \square\square\square\square$ $600 - 500 = \square\square\square\square$

92 Виконай дії.

3 сот. 4 дес. 2 од. - 4 дес. 2 од. = $\square\square\square$ од. $342 - 42$
 3 сот. 4 дес. 2 од. - 3 сот. 2 од. = $\square\square$ од. $342 - 302$
 3 сот. 4 дес. 2 од. - 3 сот. 4 дес. = $\square$ од. $342 - 340$

93 До новорічних свят придбали ялинкові прикраси: 200 зірочок, 150 шишок, а кульок — на 50 менше, ніж зірочок і шишок разом. Скільки всього ялинкових прикрас придбали до свят?

- 94 Маляр пофарбував 20 дощок паркану за 2 години, фарбуючи щогодини однакову кількість. Скільки дощок він фарбував за годину?

- 95 $400 - 300$ $555 - 50$ $799 + 1$ $203 + 40$
  $800 - 600$ $555 - 5$ $800 - 1$ $240 + 5$

- 96 $888 - 80$ $500 + 9$ $900 - 1$
 $500 + 90$ $900 + 1$ $499 + 1$

- 97 М   Д   С   А   К   Л   О   У   В   Б
 100 200 300 400 500 600 700 800 900 1000

$800 - 500 =$	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	$300 + 700 =$	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
$300 + 300 =$	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	$400 + 400 =$	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
$900 - 200 =$	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	$200 + 300 =$	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
$300 + 600 =$	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	$200 + 700 =$	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
$200 + 500 =$	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	$900 - 500 =$	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

- 98 Виконай дії за допомогою іменованих чисел.

$3\text{ м } 4\text{ дм } 2\text{ см} + 1\text{ м } 1\text{ дм } 1\text{ см} =$ см $342 + 111$
 $3\text{ м } 4\text{ дм } 2\text{ см} - 1\text{ м } 1\text{ дм } 1\text{ см} =$ см $342 - 111$

- 99 За 4 хвилини коток вирівнює 8 м дороги. Скільки метрів дороги вирівняє коток за 8 хвилин, якщо продуктивність його праці не зміниться?

- 100 Першого дня садівники та садівниці обкопали 6 рядів груш, по 8 груш у кожному ряду, а другого дня — 5 рядів, по 7 груш у кожному ряду. Скільки всього груш обкопали за два дні?

- 101 Склади і розв'яжи задачу за поданим виразом та запитанням: «На скільки одиниць п'ята частина від числа менша від цілого числа?».

$$45 - 45 : 5$$

- 102 За дві секунди жучок сонечко долає 10 клітинок. Скільки клітинок він пройде за 5 секунд?

- 103 $400 - 200$ $245 - 40$ $499 + 1$ $540 + 7$
  $800 - 700$ $245 - 200$ $900 - 1$ $504 + 70$

МІРИ ДОВЖИНИ

- 104 $800 - 200$ $999 - 99$ $999 - 1$
 $880 - 80$ $777 + 1$ $300 + 30 + 3$

- 105 В одному сантиметрі 10 міліметрів.
 $1 \text{ см} = 10 \text{ мм}$
 В одному дециметрі 100 міліметрів.
 $1 \text{ дм} = 100 \text{ мм}$
 В одному метрі 1000 міліметрів.
 $1 \text{ м} = 1000 \text{ мм}$

Запиши в міліметрах: 1 см, 2 см 5 мм, 8 см 3 мм, 1 дм, 1 м.

- 106 Накресли відрізок AB завдовжки 8 мм.

- 107 Виконай додавання. Візьми до уваги, що 10 десятків — це сотня.

$$60 + 50 = 110$$

$$60 + 90 = \square\square\square$$

$$80 + 80 = \square\square\square$$

- 108 Гончар виготовив 15 однакових ваз за 3 години. Скільки таких ваз він ще зможе виготовити, якщо продуктивність його праці не зміниться, а до кінця робочого дня залишилося 5 годин?

- 109 Тридцять шість кілограмів яблук розклали в однаковій ящиках. Скільки ящиків знадобилося?
 Доповни задачу даними, яких не вистачає, і розв'яжи її.

110

К	Л	А	Р	В	Ш	У	Д	П	О
100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000

$700 - 600 = \square\square\square\square$

$900 - 100 = \square\square\square\square$

$200 + 500 = \square\square\square\square$

$900 - 500 = \square\square\square\square$

$300 + 600 = \square\square\square\square$

$300 + 700 = \square\square\square\square\square$

$200 + 800 = \square\square\square\square\square$

$900 - 400 = \square\square\square\square$

$800 - 600 = \square\square\square\square$

$600 - 300 = \square\square\square\square$

111 Устав потрібні числа.

$3 \text{ грн } 60 \text{ коп.} + \square\square \text{ коп.} = \square \text{ грн}$

$3 \text{ грн } 60 \text{ коп.} - \square\square \text{ коп.} = \square \text{ грн}$

112 Кішка ловить за годину 2 миші.
Скільки мишей спіймає кішка за
5 годин, якщо ловитиме їх щого-
дини таку саму кількість?

113 $50 + 70$ $60 + 50$ $40 + 80$ $600 - (300 - 200)$

$60 + 90$ $90 + 90$ $10 + 90$ $600 - 300 - 200$

114

$130 - 10$

$70 + 90$

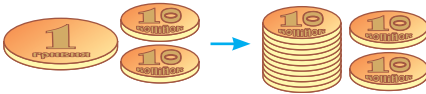
$99 + 100$

$180 - 50$

$80 + 60$

$620 - 20$

115 Виконай віднімання. Якщо не вистачатиме десятків,
розклади сотню (10 десятків).

$120 - 30 = \square\square$

$110 - 50 = \square\square$

$150 - 90 = \square\square$

116

$130 - 40$

$80 + 70$

$90 + 30$

$120 - 50$

$150 - 80$

$60 + 60$

$40 + 60$

$140 - 70$

117

$420 + 60$

$440 + 50$

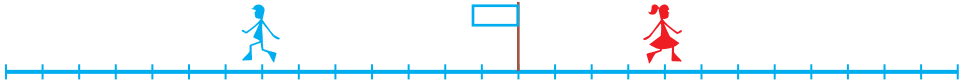
$480 - 40$

$490 - 70$

118

В одному кілометрі 1000 метрів.
1 км = 1000 м

Кожна клітинка на малюнку відповідає відстані 1 км на місцевості. На скільки більше кілометрів пройшов від прапорця мандрівник, ніж мандрівниця?

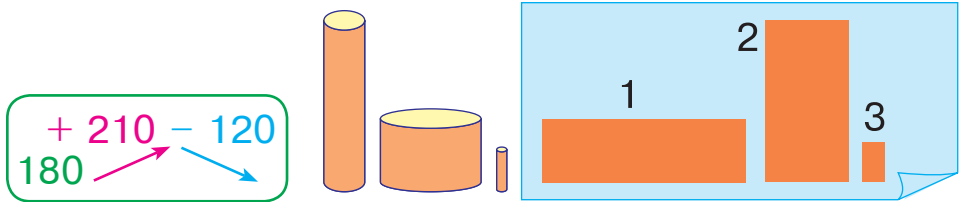
119

На малюнку зображено **циліндр**. Два плоскі круги — це **основи** циліндра. Криволінійну поверхню називають **бічною поверхнею** циліндра.

120

Три циліндри пофарбували і прокотили по паперу. Визнач, де слід від кожного з цих циліндрів.

121

$$\begin{array}{r} + 210 \\ 180 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 120 \\ \end{array}$$

122

Склади і розв'яжи задачу за даними таблиці.

Ціна однієї вафлі	Кількість вафель	Вартість покупки
Однакова	5	40 грн
	7	?

123

$900 - 500$

$150 - 70$

$40 + 60$

$800 - 1$

$600 + 300$

$120 - 80$

$90 + 80$

$607 - 1$

124

Обчисли, додаючи сотні до сотень, а десятки — до десятків.

$540 + 250 = \textcircled{7} \textcircled{9} \textcircled{0}$

$530 + 350 = \textcircled{\quad} \textcircled{\quad} \textcircled{\quad}$

$680 + 210 = \textcircled{\quad} \textcircled{\quad} \textcircled{\quad}$

125

$140 - 70$

$120 - 40$

$870 - 30$

$860 - 30$

$480 - 60$

$325 - 20 - 5$

126

$450 + 130$

$420 + 110$

$600 - 1$

$80 + 40$

$240 + 120$

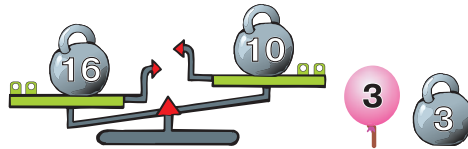
$650 + 330$

$599 + 1$

$60 + 50$

127

«Урівноваж» терези, використавши гирю і кульку. Запиши відповідну рівність.

128

$540 + 120$

$350 - 110$

$660 - 310$

$240 + 300$

129

Кожна клітинка на малюнку відповідає 4 км на місцевості. Знайди відстань між деревами.

130

За два дні садівники та садівниці обкопали 83 груші: першого дня — 6 рядів, по 8 груш у кожному ряду, а другого дня — 5 рядів. По скільки груш у кожному ряду обкопували другого дня, якщо кількість дерев у ряду однакова?

Кількість груш в одному ряду	Кількість рядів	Усього груш
8	6	} 83
?	5	

Якою є дана задача щодо задачі № 100?

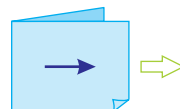
131

Аркуш паперу зігнули вдвоє і з обох боків намалювали стрілки, що вказують один напрям. Чи вказуватимуть ці стрілки один напрям, якщо аркуш розгорнути?

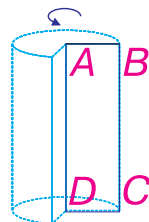
132

$$+ 23 \text{ м} \quad - 120 \text{ дм}$$

100 дм

- 133 Якщо прямокутну рамку $ABCD$ обернути довкола однієї сторони, то в повітрі отримаємо циліндр. Яка сторона рамки опише бічну поверхню циліндра?

- 134 Кожна клітинка на малюнку відповідає 2 км на місцевості. Пішохід рухається від одного прапорця до іншого. Скільки кілометрів подолає пішохід?

- 135 $620 + 240$ $310 + 136$ $597 + 1$ $800 - 1$
  $540 + 130$ $650 + 210$ $699 + 1$ $800 + 80$

- 136 $410 + 130$ $650 + 120$ $900 - 1$
 $380 + 210$ $340 + 340$ $698 + 1$

- 137 Обчисли, віднімаючи сотні від сотень, а десятки — від десятків.

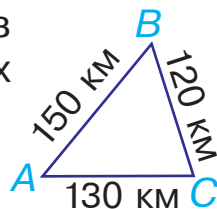
$$670 - 420 = 250$$

$$750 - 410 = 000$$

$$930 - 810 = 000$$

- 138 $440 - 230$ $990 - 360$ $150 - 70$ $60 + 90$
 $680 - 210$ $580 - 140$ $120 - 80$ $70 + 60$

- 139 На скільки кілометрів прямий шлях із пункту A в пункт B коротший, ніж шлях через пункт C ?

- 140 Кожні 2 клітинки на малюнку відповідають 1 км на місцевості. Пішохід рухається від одного прапорця до іншого. Скільки кілометрів подолає пішохід?

- 141 $480 + 210$ $360 - 100$ $260 + 220$ $690 - 330$

142 Кільком покупцям відрізали від сувою по 7 м полотна, а чотирьом покупцям — по 5 м. Скільки всього метрів полотна продали?

Доповни задачу даними, яких не вистачає, і розв'яжи її.

143 $5\text{ м } 6\text{ дм } 4\text{ см} = \square\square\square\text{ см}$ $4\text{ дм } 8\text{ см} = \square\square\text{ см}$
 $9\text{ дм } 1\text{ см } 5\text{ мм} = \square\square\square\text{ мм}$ $6\text{ м } 3\text{ дм} = \square\square\text{ дм}$

144 Турист долає 15 км за 3 години. Яку відстань пройде турист за 5 годин?

145 $620 - 310$ $460 - 230$ $270 + 310$ $50 + 80$

  $890 - 540$ $590 - 350$ $640 + 320$ $40 + 70$

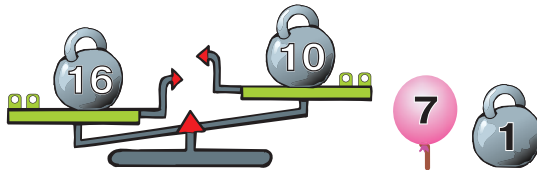
МІРИ МАСИ

146 $650 - 120$ $980 - 420$ $960 - 340$
 $280 - 140$ $390 - 170$ $777 - 300$

147 В одному кілограмі 1000 грамів.
 $1\text{ кг} = 1000\text{ г}$

Маса буханця хліба 860 г. На скільки грамів потрібно збільшити масу буханця, щоб вона становила 1 кг?

148 «Урівноваж» терези, використавши гирю і кульку. Запиши відповідну рівність.

149 Поясни спосіб додавання та виконай обчислення.

$$530 + 120 = 530 + 100 + 20 = 630 + 20 = 650$$

$$420 + 330 \quad 680 + 210 \quad 540 + 340 \quad 120 + 150$$

150 $240 + 130$ $420 + 350$ $880 - 110$
 $990 - 200$ $890 - 520$ $480 + 310$

151 $430 + 250$ $570 - 360$ $680 - 110$ $210 + 220$

152 У лісі росло 890 дерев: 320 ялин, 230 сосен, а решта — берези. Скільки беріз росло в лісі?

153 Запиши в кілограмах.

5 ц 40 кг =   кг

8 ц 20 кг =   кг

6 ц 30 кг =   кг

9 ц 99 кг =   кг

154 Виконай віднімання.

1 ц - 1 кг =   кг

5 ц - 20 кг = ц   кг

155 На грядці виросло 340 морквин. Одного дня вирвали 110 морквин, другого — 120 морквин, а третього — решту. Скільки морквин вирвали третього дня?

156 $530 + 400$ $760 - 300$ $530 + 40$ $480 - 20$

  $760 + 200$ $650 - 200$ $760 + 20$ $650 - 30$

157 $480 + 10$ $260 + 220$ $330 + 460$
 $290 + 300$ $870 + 110$ $480 + 300$

158 Перетвори в десятки.

  $\rightarrow$ $250 = 25$ дес.

$380 =$ дес. $510 =$ дес. $790 =$ дес.

159 Поясни спосіб додавання та виконай обчислення.

$540 + 320 = 54$ дес. $+ 32$ дес. $= 86$ дес. $= 860$

$230 + 140$ $530 + 350$ $470 + 210$ $640 + 220$

160 $420 + 360$ $180 + 610$ $450 + 220$ $150 + 230$
 $460 + 230$ $340 + 420$ $180 + 810$ $610 + 320$

161 $330 + 320$ $420 + 230$ $480 - 250$
 $870 - 540$ $650 - 320$ $590 - 360$

162 На птахофермі виростили 300 індичок, гусей — на 250 більше, ніж індичок, а курей — стільки, скільки індичок і гусей разом. Скільки курей виростили на птахофермі?

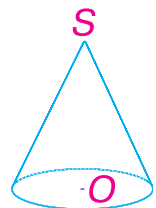
163 Тридцять три літри соку розлили у 5 трилітрових та в кілька дволітрових банок. Скільки дволітрових банок використали?

Місткість банки	Кількість банок	Кількість соку
3 л	5	} 33 л
2 л	?	

164 Відомо, що турист пройшов 20 км. Його шлях зобразили даним відрізком. Скільки кілометрів позначає одна клітинка відрізка?

165 На малюнку зображено **конус**. Плоский круг — це **основа**, а криволінійна поверхня — **бічна поверхня** конуса. Яка точка є вершиною конуса?

166 Відомо, що турист подолав 21 км. Його шлях зобразили даним відрізком. Скільки кілометрів позначає одна клітинка відрізка?

167 $520 + 130$ $970 - 510$ $650 - 200 - 30$
  $640 + 320$ $680 - 340$ $430 + 200 + 30$

168

$420 + 310$

$240 + 240$

$380 + 410$

$630 + 330$

$410 + 410$

$720 + 170$

169

Перетвори в десятки.

$340 = 34 \text{ дес.}$

$190 = \square\square \text{ дес.}$

$530 = \square\square \text{ дес.}$

$750 = \square\square \text{ дес.}$

170

Поясни спосіб віднімання та виконай обчислення.

$640 - 330 = 64 \text{ дес.} - 33 \text{ дес.} = 31 \text{ дес.} = 310$

$980 - 840$

$270 - 120$

$730 - 510$

$450 - 230$

171

$570 - 320$

$960 - 710$

$540 - 230$

$950 - 720$

$830 - 410$

$580 - 360$

$770 - 340$

$890 - 450$

172

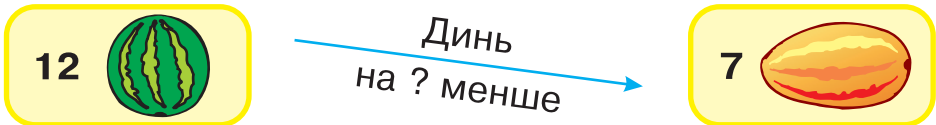
Розв'яжіть і порівняйте задачі.

1) На баштані зірвали 12 кавунів, а динь — на 5 менше. Скільки динь зірвали на баштані?

2) На баштані зірвали 12 кавунів і 7 динь. На скільки менше динь, ніж кавунів, зірвали на баштані?

3) На баштані зірвали 7 динь та кілька кавунів, причому динь було на 5 менше, ніж кавунів. Скільки кавунів зірвали на баштані?

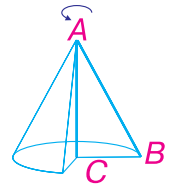

173 На трьох полицях стояло 90 книжок: на першій — 34 книжки, а на другій — 32. Скільки книжок було на третій полиці?

Який із цих виразів відповідає розв'язанню задачі?

- а) $90 - 34 + 32$;   в) $90 - (34 + 32)$;
 б) $(90 - 32) + 34$;   г) $90 - (34 - 32)$.

174 Якщо прямокутний трикутник ABC обернати довкола однієї сторони, як показано на малюнку, то в повітрі отримаємо конус. Яка точка буде його вершиною?

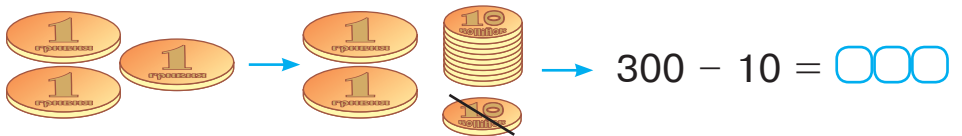
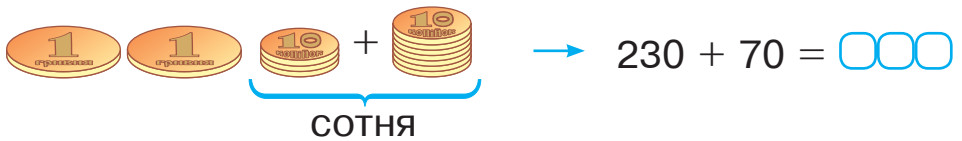
175 $540 + 350$ $780 - 470$ $310 + 230$ $890 - 110$

176 Художниця намалювала 450 малюнків: 120 портретів, 230 пейзажів, а решта були натюрморти. Скільки натюрмортів намалювала художниця?

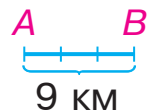
177 $480 + 110$ $840 - 210$ $740 - 300 - 20$
  $530 + 250$ $650 - 230$ $650 + 200 + 30$

178 $870 - 40$ $960 - 100$ $620 - 10$
 $680 - 30$ $530 - 20$ $420 - 110$

179 Поясни кожен спосіб обчислення.

180 Три клітинки цього відрізка відповідають 9 км на місцевості. Накреси відрізок, що відповідає 21 км на місцевості.

181 $500 - 80$ $620 + 80$ $360 - 120$ $540 + 310$
 $400 - 20$ $480 + 20$ $480 - 210$ $630 + 160$

182 $800 + 40$ $330 + 70$ $420 + 80$
 $360 + 40$ $570 - 70$ $900 - 60$

183 *Розв'яжіть і порівняйте задачі.*

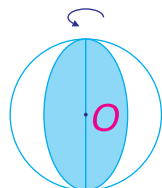
1) У човен одночасно може сісти четверо осіб, а сіло на одну особу менше. Скільки осіб сіло в човен?

2) У таксі сів один пасажир. Це на 3 пасажирів менше, ніж може поміститися в салоні. Скільки пасажирів поміщається в салоні таксі?

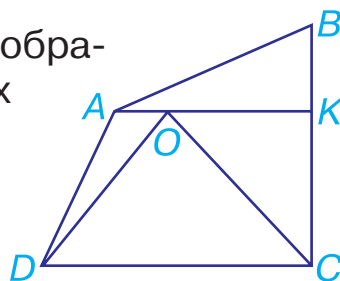
184 У магазин завезли кілька ящиків яблук, по 9 кг у кожному, і 5 ящиків груш, по 8 кг у кожному, — всього 94 кг фруктів. Скільки ящиків яблук завезли в магазин?

Склади обернену задачу, в якій потрібно знайти число 9 (число 5; число 8).

185 Якщо круг обертати довкола одного з його діаметрів, то в повітрі отримаємо кулю. Чи можна стверджувати, що центр цього круга є водночас і центром кулі?

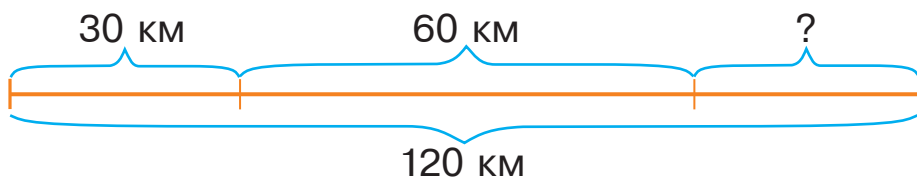

186 Розглянь малюнок. Скільки тут зображено трикутників? прямокутних трикутників?

187 $+ 120 \text{ кг}$ $- 200 \text{ кг}$
 780 кг

188 *Склади і розв'яжи задачу за схемою.*

189 Розв'яжи рівняння.

  $30 + x = 80$ $x - 30 = 80$ $80 - x = 30$

190 $460 + 330$ $640 - 330$ $650 + 230$
 $590 - 220$ $970 - 130$ $680 - 230$

191 Виконай дії.

$5 \text{ грн} - 50 \text{ коп.} = \square \text{ грн } \square\square \text{ коп.}$

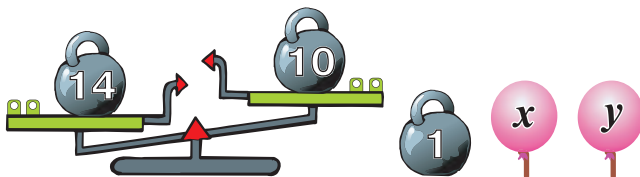
$6 \text{ м} - 60 \text{ см} = \square \text{ м } \square\square \text{ см}$

192 $310 + 90$ $340 + 220$ $560 - 250$ $400 - 60$

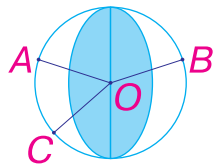
193 У магазин завезли 8 ящиків яблук, по 9 кг у кожному. За день продали 37 кг яблук. Скільки кілограмів яблук залишилось у магазині?

194 Фермер продав a ящиків цибулі, по 10 кг у кожному, і b ящиків моркви, по 8 кг у кожному. Скільки кілограмів овочів продав фермер?

195 Терези можна урівноважити, використавши гирю і будь-яку з двох кульок. Чому дорівнюють x та y , якщо це різні числа?

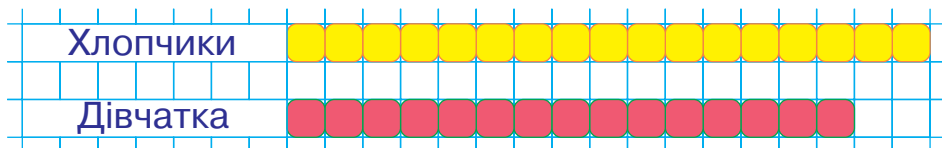
196 Як і в круга, відстань від центра кулі до будь-якої точки на її поверхні однакова. Точки A , B , C розміщені на поверхні кулі.

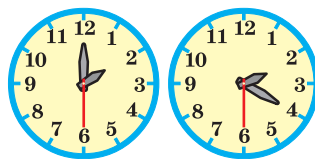
$$OA = OB$$

Чому дорівнює відстань OC ?

- 197 На діаграмі кількість хлопчиків у класі позначено жовтим кольором, а кількість дівчаток — червоним. Кого в цьому класі більше: хлопчиків чи дівчаток? Чому ти так вважаєш?

- 198 Котру годину показує годинник, зображений зліва? зображений справа? Скільки часу тривала технічна перерва?

- 199 Коваль мав викувати 12 ліхтарів, а викував лише 9. На скільки менше ліхтарів йому залишилося викувати, ніж він викував?

- 200 $600 + 120$ $400 - 80$ $640 + 150$ $860 - 310$
  $200 + 580$ $520 + 80$ $320 + 130$ $650 - 130$

- 201 $600 - 80$ $470 - 60$ $1000 - 70$
 $250 + 50$ $900 - 30$ $960 + 30$

- 202 Поясни, як виконали додавання.

$$590 + 320 = (500 + 300) + (90 + 20) = 800 + 110 = 910$$

- 203 $650 + 170$ $430 + 180$ $570 + 170$ $390 + 190$
 $240 + 370$ $490 + 490$ $160 + 160$ $480 + 280$

- 204 Складіть і розв'яжіть рівняння.

- 1) Невідоме число помножили на 3 й отримали 6. Знайдіть невідоме число.
- 2) Невідоме число поділили на 3 й отримали 6. Знайдіть невідоме число.

205

$540 + 270$

$370 + 270$

$450 + 360$

$330 + 280$

$420 + 190$

$250 + 390$

206

Пішохід пройшов від липи 12 км. Скільки кілометрів йому залишилось пройти до ялини?

207

З однієї вишні зірвали 16 кг вишень, а з другої — 24 кг. Усі вишні розсипали в ящики, по 8 кг у кожний. Скільки ящиків використали?

Розв'яжи задачу двома способами.

208

Від добутку чисел 9 і 3 відняли їх частку. Яке число отримали?

209

$690 + 120$

$450 + 80$

$540 - (230 - 120)$

$170 + 150$

$630 + 70$

$690 - (150 + 120)$

210

$450 + 160$

$290 + 10$

$250 + 250$

$270 + 40$

$460 - 60$

$320 - 120$

211

Поясни, як виконали віднімання.

$410 - 20 = 300 + (110 - 20) = 300 + 90 = 390$

$410 - 20 = 410 - 10 - 10 = 400 - 10 = 390$

212

$540 - 80$

$420 - 40$

$510 - 90$

$660 - 70$

$410 - 40$

$560 - 80$

$820 - 70$

$310 - 50$

213

$5 \text{ м } 40 \text{ см} - 60 \text{ см} = \square \text{ м } \square\square \text{ см}$

$7 \text{ грн } 50 \text{ коп.} - 90 \text{ коп.} = \square \text{ грн } \square\square \text{ коп.}$

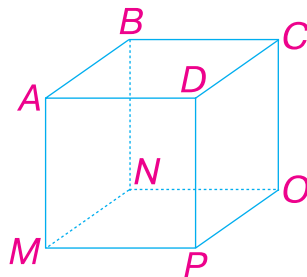
$8 \text{ ц } 10 \text{ кг} - 50 \text{ кг} = \square \text{ ц } \square\square \text{ кг}$

214

Відстань між двома містами 42 км. На карті ця відстань дорівнює 6 см. Скільком кілометрам на місцевості відповідає 1 см на карті?

215 Таку об'ємну фігуру називають **кубом**. AB, BC, CD та ін. — **ребра** куба. A, B, C, D та ін. — **вершини** куба. $ABCD, ADPM$ та ін. — **грані** куба. Назви всі інші ребра, вершини та грані куба.

216 Довжина моста 690 м. Робітники поміняли асфальтне покриття на ділянці завдовжки 480 м. На скільки метрів довша відремонтована ділянка моста за ту, яку не ремонтували?

217 $420 + 120$ $650 - 80$ $420 + 130 - 210$

  $680 + 230$ $340 - 90$ $970 - 320 - 130$

218 $600 - 10$ $830 - 60$ $490 - 10$
 $740 - 80$ $310 - 90$ $490 + 10$

219 Поясни, як виконали віднімання.

$$610 - 320 = 610 - 300 - 20 = 310 - 20 = 290$$

220 $450 - 170$ $920 - 350$ $810 - 630$ $450 - 280$

$920 - 760$ $840 - 270$ $630 - 340$ $260 - 180$

221 $830 - 590$ $840 - 160$ $720 - 480$
 $610 - 330$ $910 - 230$ $530 - 250$

222 $450 + 160$ $390 + 330$ $610 - 220$ $720 - 270$

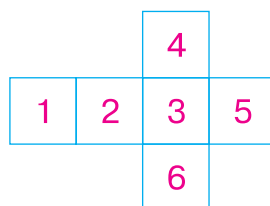
223 Склади і розв'яжи задачу за схемою. Візьми до уваги, що 1 клітинка на схемі відповідає 5 км на місцевості.

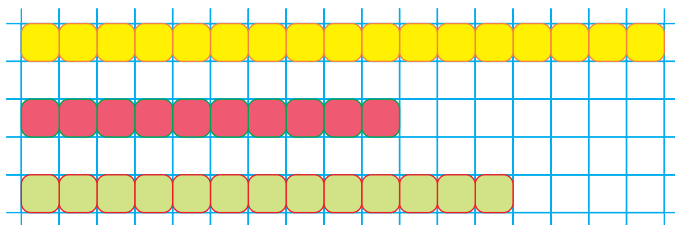
- 224 Господиня мала 31 кг борошна. Протягом 8 днів вона щодня використовувала по 2 кг борошна. На скільки днів господині вистачить решти борошна, якщо вона щодня використовуватиме по 3 кг?

Денна норма	Кількість днів	Загальна маса борошна
2 кг	8	} 31 кг
3 кг	?	

- 225 Кожна грань куба межує із чотирма іншими гранями. Розглянь розгортку куба і назви «сусідів» третьої грані; «сусідів» другої грані.

- 226 На діаграмі позначено кількість суден трьох різних типів у яхт-клубі. Відомо, що вітрильників у яхт-клубі більше, ніж катерів, але менше, ніж човнів. Яким кольором позначено кожен тип суден?

- 227 Пряма дорога із села до міста становить 10 км, а об'їзна — у 3 рази довша. На скільки кілометрів довша об'їзна дорога, ніж пряма?

228 $430 - 150$ $450 - 90$ $930 - 210$ $230 + 80$

  $640 - 120$ $630 - 80$ $580 + 310$ $650 + 70$

229 $600 - 40$ $920 - 110$ $990 - 50$

$840 - 30$ $480 - 100$ $990 - 90$

230 Поясни, як отримали різницю.

$$400 - 230 = 400 - 200 - 30 = 200 - 30 = 170$$

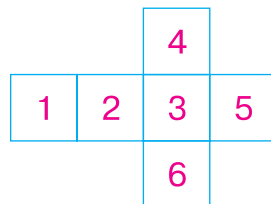
231 $900 - 120$ $400 - 150$ $600 - 320$ $500 - 150$
 $300 - 180$ $800 - 250$ $600 - 230$ $700 - 140$

232 $230 + 340$ $550 + 280$ $940 - 370$
 $420 - 260$ $160 + 670$ $530 - 370$

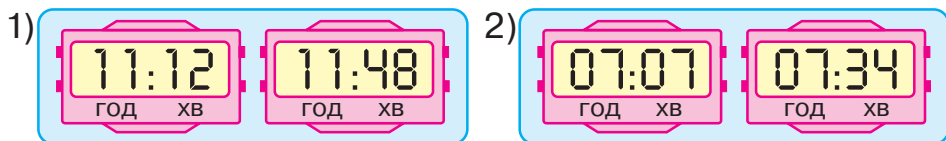
233 У великих банках по 5 л соку, а в малих — по 2 л. На скільки більше літрів соку в 9 великих банках, ніж у 7 малих?

234 У першій половині дня в магазині продали 6 трилітрових банок соку, а в другій половині — 8 однакових банок меншої місткості. Скільки літрів становить місткість меншої банки, якщо всього за день продали 34 л соку?
Скільки обернених задач можна скласти? Склади обернену задачу, в якій потрібно знайти число 34.

235 У кожній грані куба є протилежна грань. Розглянь розгортку куба і знайди грань, протилежну шостій грані; протилежну третій грані.

236 Скільки часу минуло між показами електронних годинників, зображених на малюнку 1? на малюнку 2?

237 Запиши вирази та знайди їхні значення.

- 1) Від суми чисел 160 і 390 відняти число 170.
- 2) Від числа 910 відняти різницю чисел 650 і 180.

238 Розв'яжи рівняння.

  $4 \cdot x = 28$ $32 : x = 4$ $x : 2 = 4$

ПИСЬМОВЕ ДОДАВАННЯ ТА ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 1000

239

$310 + 220$

$430 + 70$

$530 - 260$

$160 + 180$

$900 - 30$

$350 + 150$

240

При додаванні трицифрових чисел одиниці додають до одиниць, десяткі — до десятків, сотні — до сотень.

$$\begin{array}{r} 524 \\ + 443 \\ \hline 967 \end{array}$$

Виконай додавання письмово.

$631 + 125$

$462 + 313$

$311 + 536$

241

$232 + 166$

$657 + 342$

$312 + 134$

$123 + 323$

$398 + 601$

$143 + 255$

242

Числа, позначені літерами a і b , більші за нуль. У кожній парі виразів знайди той, значення якого більше.

$a + a$

$a - a$

$a : b$

$a - b$

$a + b$

$a - b$

$a \cdot b$

$a + b$

243

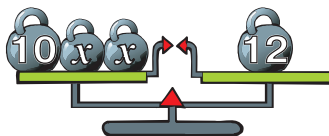
На автоперегонах один автомобіль подолав 335 км, другий — на 243 км більше, ніж перший, а третій — на 137 км менше, ніж другий. Скільки кілометрів подолав третій автомобіль?

244

За 7 однакових книг заплатили b гривень. Скільки гривень коштує одна книга?
Склади вираз до задачі та знайди його значення, якщо $b = 42$.

245

Склади за малюнком рівняння і розв'яжи його методом підбору.

246 Довжина прямокутника 8 см, а ширина у 2 рази менша. Знайди периметр прямокутника.

247 Склади і розв'яжи задачу за поданим виразом, використовуючи у запитанні слова «На скільки менше...».

$$30 \cdot 3 - 30 : 3$$

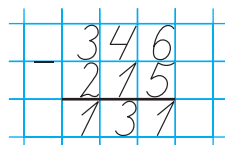
248 На туристичній базі в липні відпочило 320 туристів, а в серпні — на 130 туристів більше. Скільки всього туристів відпочило на цій базі протягом двох місяців?

249 Обчисли письмово.

  $623 + 321$ $532 + 234$ $863 + 126$ $321 + 123$

250 $620 + 110$ $555 + 333$ $940 + 30$
 $555 - 333$ $860 - 40$ $820 + 80$

251 При відніманні трицифрових чисел одиниці віднімають від одиниць, десятки — від десятків, сотні — від сотень.

$$\begin{array}{r} 346 \\ - 215 \\ \hline 131 \end{array}$$

Виконай віднімання письмово.

$769 - 235$

$986 - 524$

$825 - 412$

252 Обчисли та переконайся, що значення кожного виразу є початком іншого виразу.

$623 + 141 = \square\square\square$

$626 - 106 = \square\square\square$

$888 - 262 = \square\square\square$

$876 - 253 = \square\square\square$

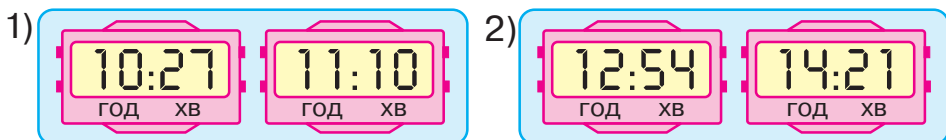
$764 + 124 = \square\square\square$

$520 + 356 = \square\square\square$

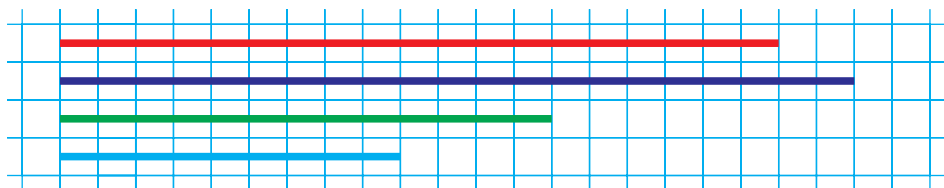
253 У шкільній їдальні спекли 590 булочок. На першій перерві було продано 230 булочок, а на другій — на 20 булочок менше. Скільки булочок залишилося в їдальні?

263 Скільки часу минуло між показами електронних годинників, зображених на малюнку 1? на малюнку 2?

264 Діаграма ілюструє кількість іграшок різних видів. Відомо, що м'яких іграшок менше, ніж пластмасових, а металевих більше, ніж фарфорових. Яким кольором позначили кожен вид іграшок, якщо для фарфорових іграшок обрали червоний колір?

265 У магазині було 36 мішків борошна. Четверту частину борошна магазин продав, а решту поділив порівну між трьома кіосками. По скільки мішків борошна одержав кожний кіоск?

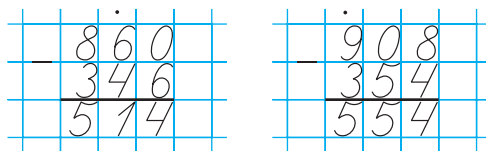
266 Обчисли письмово.

  $352 + 153$ $257 + 233$ $432 + 171$ $643 + 262$

267 $321 + 111$ $690 - 500$ $550 + 5$
 $455 - 111$ $840 - 120$ $970 + 30$

268 Виконай віднімання письмово.

$460 - 112$ $506 - 321$

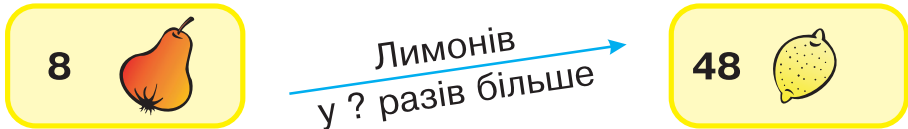
269 Устав потрібні числа.

$582 + 103 = \square\square\square$ $\square\square\square - 308 = \square\square\square$
 $\square\square\square + 205 = \square\square\square$

270 У трьох будинках 385 мешканців, причому в першому будинку — 134 мешканці, а в другому — 116 мешканців. Скільки мешканців у третьому будинку?

271 Коли кондитер спік 420 тістечок, то залишилося спекти на 130 тістечок більше, ніж він спік. Скільки всього тістечок мав спекти кондитер?

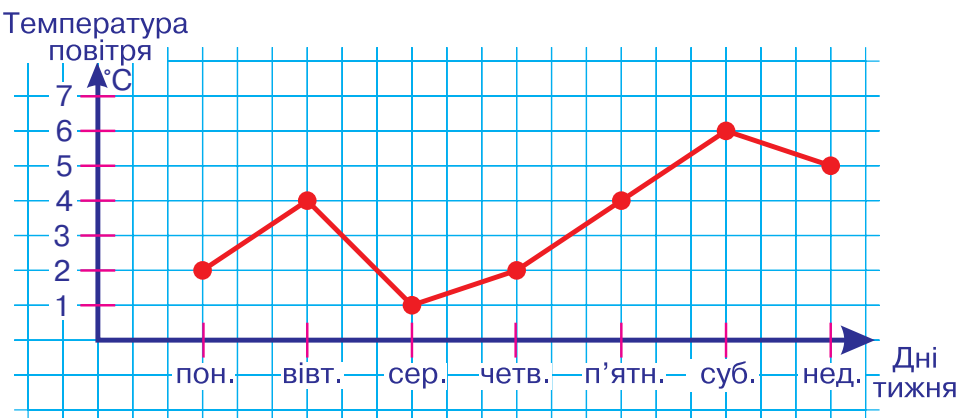
272 *Склади і розв'яжи задачу.*

273 Довжина відрізка AB дорівнює 6 см, і він на 2 см довший, ніж відрізок CD . Знайди довжину відрізка CD та накресли обидва відрізки.

274 Результати вимірювання температури повітря впродовж тижня Оля подала у вигляді таблиці, а Андрій — у вигляді графіка. Чим відрізняються таблиця і графік? Що в них спільного?

День тижня	пон.	вівт.	сер.	четв.	п'ятн.	суб.	нед.
Температура повітря, °С	+2	+4	+1	+2	+4	+6	+5

275 Коли велосипедист проїхав 48 км, йому залишилось подолати відстань у 6 разів меншу, ніж він подолав. Яку відстань збирався проїхати велосипедист?

283 Дріт завдовжки 400 м розрізали на три частини. Довжина першої і другої частин 220 м, а довжина другої і третьої — 280 м. Скільки метрів становить довжина кожної частини дроту?

284 Обчисли письмово.

  $345 + 236$ $428 + 191$ $273 + 352$ $429 + 224$

285

$154 + 200$

$932 - 20$

$499 + 1$

$176 + 20$

$932 - 200$

$1000 - 100$

286 Виконай віднімання письмово.

$941 - 123$ $624 - 132$

	8	3	6
-	3	7	8
<hr/>			
	5	7	8

	7	2	8
-	2	7	4
<hr/>			
	4	5	4

287 Устав потрібні числа.

$253 + 438 = \square\square\square$

$\square\square\square - 561 = \square\square\square$

$\square\square\square + 123 = \square\square\square$

288 На фабриці виготовили однакову кількість столів і шаф. На виготовлення столів використали 24 дошки, а на виготовлення шаф — на 12 дощок більше. Скільки дощок витрачали на одну шафу, якщо на виготовлення одного стола потрібно 4 дошки?

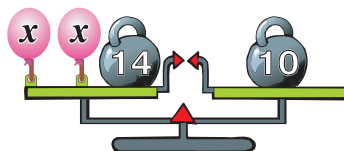
План розв'язування

- 1) Скільки столів виготовили на фабриці?
- 2) Скільки дощок використали на виготовлення шаф?
- 3) Скільки дощок витрачали на виготовлення однієї шафи?

289 Квітничарка висадила на три клумби 480 квіток, причому на першу клумбу — 190 квіток, а на другу — 90 квіток. Скільки квіток вона висадила на третю клумбу?

290	a																		
	$a \cdot 2$	6	12	4	16	10	14	8	18										
	b																		
	$b \cdot 3$	15	9	27	12	24	6	21	18										
	c																		
	$c \cdot 4$	16	8	20	32	24	36	12	28										

291 Склади за малюнком рівняння і розв'яжи його методом підбору.

292 У таблиці подано показники температури повітря кожного дня тижня. Побудуй графік за даними таблиці.

День тижня	пон.	вівт.	сер.	четв.	п'ятн.	суб.	нед.
Температура повітря, °С	+6	+8	+4	+7	+4	+2	+1

293 Три однакові дитячі хустинки коштують 27 гривень. Скільки гривень коштують 4 однакові серветки, якщо одна така серветка на гривню дорожча, ніж дитяча хустинка?

294 Обчисли письмово.

  $453 - 226$ $457 - 171$ $656 - 229$ $912 - 131$

295 $450 + 300$ $970 - 520$ $250 + 50$
 $630 + 120$ $968 - 333$ $860 + 120$

296 Виконай додавання письмово.

$624 + 197$ $596 + 245$

		.	.	.
	+	7	4	9
		1	8	5
		9	3	4

297 $5 \text{ грн } 35 \text{ коп.} + 1 \text{ грн } 45 \text{ коп.} = \square \text{ грн } \square \square \text{ коп.}$

$8 \text{ м } 42 \text{ см} - 6 \text{ м } 23 \text{ см} = \square \text{ м } \square \square \text{ см}$

$4 \text{ ц } 43 \text{ кг} + 3 \text{ ц } 38 \text{ кг} = \square \text{ ц } \square \square \text{ кг}$

298

a																			
$a \cdot 5$	10	20	40	25	15	35	30	45											
b																			
$b \cdot 6$	36	24	48	30	54	12	42	18											

299

У міській бібліотеці беруть книги 615 читачів та читачок. Серед них 227 дорослих, підлітків — на 98 більше, ніж дорослих, а решта — діти. Скільки дітей беруть книги у бібліотеці?

300

Щоб пошити k однакових суконь, витратили 12 м тканини. Скільки метрів тканини потрібно на 5 таких самих суконь?

Склади вираз для розв'язування задачі. Яких значень може набувати k ?

301

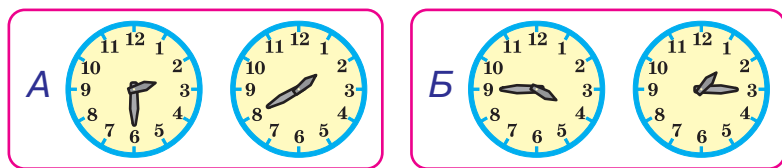
Склади і розв'яжи рівняння.

1) Невідоме число збільшили на 100 й отримали 800. Знайди невідоме число.

2) Невідоме число поділили на 7 і отримали 8. Знайди невідоме число.

302

Скільки часу минуло між показами годинників, зображених на малюнку А? зображених на малюнку Б?

303

Біля селища садівники та садівниці посадили 400 дерев: 120 берізок, дубків — на 40 більше, ніж берізок, а решту становили каштани. Скільки каштанів посадили біля селища?

304

Обчисли письмово.

$257 + 389$

$628 + 195$

$439 + 285$

$427 + 394$

305 $250 + 250$ $340 + 340$ $570 - 220$
 $120 + 120$ $960 - 110$ $600 - 100$

306 Виконай віднімання письмово.
 $611 - 426$ $712 - 568$

5	4	2
1	9	8
3	4	4

307 За три дні велосипедистка проїхала 420 км, причому за перші два дні — 279 км, а за другий і третій — 264 км.

Постав запитання так, щоб задача розв'язувалася двома діями; трьома діями.

308

a																			
$a \cdot 7$	4	9	1	4	3	5	2	1	6	3	2	8	4	2	5	6			

309 У 6 ящиків розклали порівну 48 кг яблук, а в 9 ящиків — 81 кг груш. На скільки кілограмів легший ящик з яблуками, ніж ящик із грушами, якщо маса груш у кожному ящику однакова?

310 Знайди периметр прямокутника, якщо його:
 1) довжина 6 см, а ширина вдвічі менша;
 2) довжина у 3 рази більша за ширину, а ширина становить 3 см;
 3) ширина 4 см, і вона менша від довжини на 8 см.

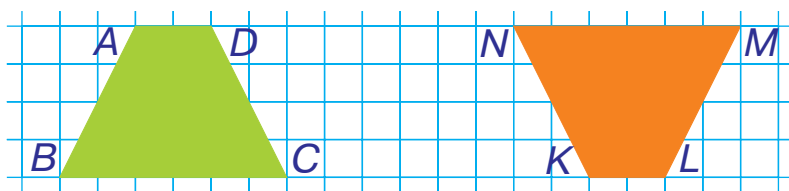
311 $4 \text{ м} : 2$ $4 \text{ м} : 2 \text{ м}$ $2 \text{ м} : 4 \text{ дм}$ $2 \text{ дм} : 5$

312 У таблиці подано кількість гостей, що відвідали виставку протягом 10 хвилин. Якої хвилини відвідувачів було найбільше? Якої хвилини відвідувачів не було взагалі? Побудуй графік за даними таблиці.

Хвилина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Кількість гостей	10	15	6	9	2	0	4	11	13	7

- 322 Які вершини потрібно накласти попарно, щоб ці фігури сумістилися?

- 323 Працівники зоопарку закупили 465 кг зерна для птахів, а для гризунів — на 293 кг зерна менше. Скільки всього кілограмів зерна закупили працівники зоопарку?

- 324 Обчисли письмово.

$$253 + 436 + 187$$

$$915 - 256 - 316$$

$$426 + 124 + 261$$

$$824 - 317 - 125$$

- 325

$$690 + 10$$

$$470 + 1$$

$$570 - 250$$

$$950 + 40$$

$$930 - 320$$

$$600 - 10$$

- 326

$$125 + 213 = \square\square\square$$

$$\square\square\square - 598 = \square\square\square$$

$$\square\square\square + 385 = \square\square\square$$

- 327 У трьох селищах 828 будинків: у першому і другому — 558 будинків, а в другому і третьому — 615. Скільки будинків у третьому селищі? Чи є в цій задачі зайві дані? Які саме?

- 328 Розглянь зашифровані рівності з таблиць множення і ділення. Яка літера позначає більше число в кожній рівності?

$$a \cdot 7 = b$$

$$c : 7 = d$$

$$e : d = 7$$

329

a																			
$a \cdot 9$	18	81	45	63	27	54	36	72											

330

Із сувою тканини завдовжки 16 м пошили 8 однакових дитячих костюмів. Із другого сувою пошили на 2 такі костюми більше. Скільки метрів тканини було у другому сувої?

Витрата тканини на один костюм	Кількість костюмів	Довжина тканини в сувої
Однакова	8	16 м
	на 2 більше	?

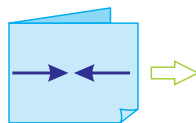
Склади обернену задачу, в якій потрібно знайти число 16.

331

Аркуш паперу зігнули вдвоє і з обох боків намалювали по дві стрілки, як зображено на малюнку. Чи зміняться напрями стрілок, якщо аркуш розгорнути?

332

$$\begin{array}{r} + 150 \\ 820 \\ - 240 \end{array}$$

333

Кожна клітинка на схемі відповідає 3 км на місцевості. На скільки кілометрів пішохід далі від дерева, ніж від прапорця?

334

Із першого дерева зібрали 18 кг слив, а з другого — у 2 рази більше. Шосту частину всіх слив висушили. Скільки кілограмів слив висушили?

335

Обчисли письмово.

$$357 + 218 + 124$$

$$569 - 181 - 216$$

$$863 - 195 - 215$$

$$723 - 318 - 274$$

МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ В МЕЖАХ 1000

МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ З ЧИСЛАМИ 0, 1, 10, 100

336 $530 - 40$ $530 + 40$ $450 + 50$
 $960 - 340$ $600 + 270$ $999 - 43$

337 Розглянь записи і зроби висновок.
 $1 \cdot 4 = 1 + 1 + 1 + 1 = 4$ $0 \cdot 4 = 0 + 0 + 0 + 0 = 0$

$$1 \cdot a = a$$

$$0 \cdot a = 0$$

338 Добутки $5 \cdot 1$ та $5 \cdot 0$ не можна замінити додаванням однакових доданків. При множенні на 1 і на 0 застосовують такі правила.

При множенні будь-якого числа на одиницю в добуток отримуємо те саме число.

$$a \cdot 1 = a$$

При множенні будь-якого числа на 0 у добуток отримуємо 0.

$$a \cdot 0 = 0$$

339 $1 \cdot 100$ $0 \cdot 100$ $1 \cdot 20$ $0 \cdot 20$ $1 \cdot 1$ $0 \cdot 0$

340 $420 + 160$ $140 + 690$ $580 - 440$ $830 - 410$

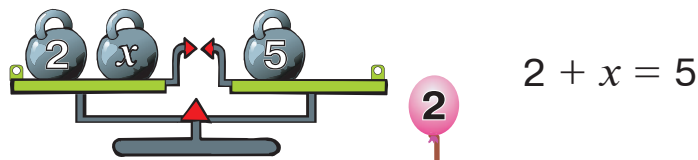
341 За 4 однакові іграшкові машинки потрібно заплатити 36 грн. Скільки гривень коштують 3 такі машинки?

342 Рибалка спіймав 9 окунів, лящів — у 4 рази більше, ніж окунів, а коропів — на 18 менше, ніж лящів. У скільки разів більше коропів, ніж окунів, спіймав рибалка?

343 Відстань між чоловічками 20 клітинок. Скільки клітинок розділятиме чоловічків, коли кожен із них пройде назустріч іншому 8 клітинок?

- 344 Якщо з лівої шальки забрати гирю масою 2 кг, а до правої прив'язати кульку, то рівновага терезів не порушиться. Як у результаті зміниться рівняння?

- 345 За один рейс автомашина перевозить 50 центнерів вантажу. Скільки центнерів вантажу перевезе автомашина за b рейсів, якщо $b = 5$; $b = 8$; $b = 9$?

- 346 Яке найменше натуральне число ділиться без остачі на 2? на 3? на 4? на 5? Запиши відповідні рівності.

- 347 Вежу заввишки 30 м добудували, збільшивши її висоту на третину. Яка висота вежі тепер?

348 $5 \cdot 0$ $0 \cdot 8$ $420 - 80$ $120 + 231$

$10 \cdot 1$ $1 \cdot 20$ $650 + 70$ $765 - 333$

349 $620 - 310$ $320 + 320$ $960 - 330$
 $540 + 240$ $480 - 160$ $888 - 555$

- 350 Із кожної рівності на множення склади дві рівності на ділення. Зроби висновок.

$1 \cdot 9 = 9$ $3 \cdot 1 = 3$ $6 \cdot 1 = 6$ $1 \cdot a = a$

Якщо число ділимо на те саме число,
то в частці отримуємо 1.

$$a : a = 1$$

Якщо число ділимо на 1,
то в частці отримуємо те саме число.

$$a : 1 = a$$

351 $5 \cdot 1$ $5 : 1$ $5 : 5$ $100 \cdot 1$ $100 : 1$ $100 : 100$

352 $9 : 9 + 1$ $15 \cdot 1 : 3$ $0 \cdot 5 + 12 : 6$
 $0 \cdot 2 + 0 \cdot 7$ $64 - 8 \cdot 8$ $5 : 1 + 0 \cdot 5$

353 $350 + 370$ $560 - 330$ $720 - 160$ $230 + 120$

354 784 см 7 м 4 см   3 кг 780 г 3 кг 870 г

765 см 76 дм 5 см   4 ц 520 г 4 кг 520 г

355 У Тараса було 24 марки із серії «Міста України», марок із серії «Тварини» — у 3 рази менше, ніж марок «Міста України», а із серії «Рослини» — у 4 рази менше, ніж марок «Міста України» і «Тварини» разом. Скільки марок із серії «Рослини» було в Тараса?

356 Відстань між чоловічками, які рухаються у протилежних напрямках, 5 клітинок. Яка відстань розділятиме чоловічків, коли кожен із них пройде по 8 клітинок?

357 За чотири однакові зошити Сергій заплатив s копійок. Скільки копійок коштує один такий зошит?

358 Таблиця містить дані, по скільки бетонних плит клали будівельники щодня протягом робочого тижня. Якого дня було покладено найбільше плит? Побудуй графік за даними таблиці.

День тижня	пон.	вівт.	сер.	четв.	п'ятн.
Кількість покладених плит	30	40	35	30	25

359 Міст завдовжки 81 м вирішили відремонтувати і для початку вкрили новим асфальтом ділянку завдовжки 9 м. У скільки разів довша ділянка, яка ще потребує ремонту, від уже відремонтованої?

360 $5 : 5 - 6 : 6$ $18 \cdot 1$ $450 + 120$ $543 + 121$

  $5 : 1 - 5 : 1$ $1 \cdot 8$ $620 - 310$ $689 - 121$

361 $450 - 360$ $480 - 50$ $430 - 120$
 $950 - 130$ $690 + 20$ $930 - 210$

362 $0 \cdot 6 = 0 \rightarrow 0 : 6 = 0$

При діленні нуля на будь-яке число, що не дорівнює нулю, в частці завжди отримуємо 0.
 $0 : a = 0$

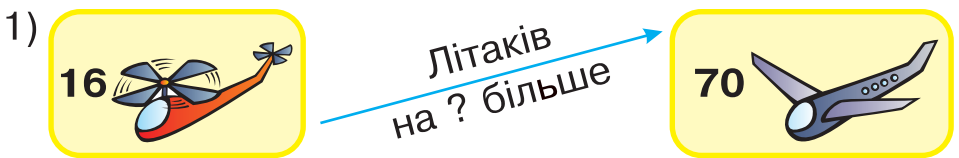
На нуль ділити не можна!

363 Обчисли ті вирази, значення яких можна знайти.
 $0 : 5$ $0 : 0$ $5 \cdot 0$ $0 \cdot 0$ $5 : 0$ $0 \cdot 5$

364 Побудуй коло з радіусом 4 см. Проведи в ньому діаметр. Яка довжина діаметра?

365 Відстань між чоловічками, які рухаються один за одним, 10 клітинок. Яка відстань розділятиме чоловічків, коли той, хто іде попереду, пройде 8 клітинок, а той, хто позаду, — 6 клітинок?

366 Складіть і розв'яжіть задачі за поданими схемами.

367 Склади і розв'яжи задачу за виразом, використовуючи у запитанні слова «У скільки разів менше...».

$(81 - 9) : 9$

368 У шкільному хорі займаються 35 дітей, у танцювальному ансамблі — на 37 дітей більше, ніж у хорі, а в секції плавання — у 8 разів менше, ніж у танцювальному ансамблі. На скільки більше дітей займається танцями, ніж плаванням?

369 Довжина прямокутника 13 см, а ширина — 1 см. Знайди його периметр.

370 З однієї ділянки зібрали 5 кг моркви, з другої — у 4 рази більше, ніж з першої, а з третьої — на 8 кг менше, ніж із другої. На скільки менше кілограмів моркви зібрали з першої ділянки, ніж із третьої?

371 $45 : 5$ $0 : 8$ $420 + 210$ $350 + 123$

  $42 : 7$ $0 \cdot 8$ $550 - 340$ $444 - 123$

372 $100 \cdot 1$ $400 : 1$ $100 \cdot 0$
 $0 : 800$ $0 \cdot 50$ $100 : 100$

373 Поясни спосіб обчислення та виконай множення.

1 дес. $\cdot 4 = 4$ дес.

$10 \cdot 4 = 40$

1 сот. $\cdot 3 = 3$ сот.

$100 \cdot 3 = 300$

$10 \cdot 5$

$100 \cdot 2$

$10 \cdot 9$

$100 \cdot 6$

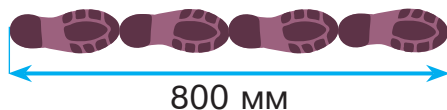
374 $100 \cdot 8$ $100 \cdot 4$ $200 + 200$
 $400 + 400$ $100 \cdot 9$ $300 + 600$

375 $1 \text{ ц} \cdot 4 = \square \text{ ц}$ $\rightarrow$ $100 \text{ кг} \cdot 4 = \square\square\square \text{ кг}$

$1 \text{ м} \cdot 8 = \square \text{ м}$ $\rightarrow$ $10 \text{ дм} \cdot 8 = \square\square \text{ дм}$

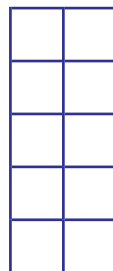
$1 \text{ м} \cdot 6 = \square \text{ м}$ $\rightarrow$ $100 \text{ см} \cdot 6 = \square\square\square \text{ см}$

- 376 Доріжка із чотирьох Катрусиних слідів має довжину 800 мм. Якої довжини буде доріжка із п'яти таких слідів?

- 377 У магазин привезли 8 ящиків цукерок, по 9 кг у кожному, і 6 однакових ящиків печива. Яка маса печива в кожному ящику, якщо загальна маса солодощів 96 кг?

- 378 Кожна клітинка на схематичному малюнку — це квадратна плитка зі стороною 1 м. Відтвори цей малюнок у зошиті за умови, що клітинка зошита відповідає квадрату зі стороною 50 см.

- 379 За 7 однакових книг заплатили b гривень. Скільки гривень треба заплатити за c таких книг?

- 380 $24 \text{ грн } 20 \text{ коп.} : 4$ $42 \text{ м } 36 \text{ см} : 6$
 $24 \text{ ц } 48 \text{ кг} : 8$ $72 \text{ грн } 90 \text{ коп.} : 9$

- 381 У трьох мішках було 129 кг картоплі: в першому — 43 кг, у другому — 39 кг, а в третьому — решта. Скільки кілограмів картоплі було в третьому мішку?

- 382 $100 \cdot 3$ $10 \cdot 6$ $10 \cdot 7 + 100 \cdot 7$
  $100 \cdot 5$ $10 \cdot 8$ $5 \cdot 10 + 4 \cdot 100$

- 383 $100 \cdot 9$ $10 \cdot 6$ $100 \cdot 2$
                                   $10 \cdot 7$ $100 \cdot 8$ $10 \cdot 2$

- 384 Обчисли, переставивши множники місцями.
 $10 \cdot 3$ $100 \cdot 6$ $10 \cdot 2$ $100 \cdot 8$

Щоб помножити число на 10, потрібно до нього справа приписати один нуль; щоб помножити на 100, потрібно справа приписати два нулі.

385 Із кожної рівності на множення склади дві рівності на ділення.

$$3 \cdot 10 = 30$$

$$8 \cdot 100 = 800$$

Щоб число, яке закінчується нулями, поділити на 10, потрібно в ньому відкинути справа один нуль; щоб поділити на 100, потрібно справа відкинути два нулі.

386 $800 : 10$ $800 : 100$ $80 : 10$ $80 : 1$
 $1000 : 10$ $1000 : 100$ $100 : 10$ $100 : 100$

387 Для прикрашання ялинки купили 2 гірлянди по 10 лампочок у кожній і 3 гірлянди по 100 лампочок у кожній. Скільки лампочок прикрашали ялинку? Про що дізнаємось, обчисливши кожен вираз? Який із цих виразів є розв'язанням задачі?

- 1) $10 \cdot 2$;   4) $10 + 100$;   7) $10 \cdot 2 + 100 \cdot 3$;
2) $100 \cdot 3$;   5) $100 - 10$;   8) $10 \cdot 2 + 100$;
3) $3 + 2$;   6) $100 \cdot 3 - 10 \cdot 2$;   9) $10 + 100 \cdot 3$.

388 $3 \text{ коп.} \cdot 100 = \square\square\square \text{ коп.} \rightarrow \square \text{ грн}$

$$7 \text{ см} \cdot 100 = \square\square\square \text{ см} \rightarrow \square \text{ м}$$

$$8 \text{ дм} \rightarrow \square\square \text{ см} : 10 = \square \text{ см}$$

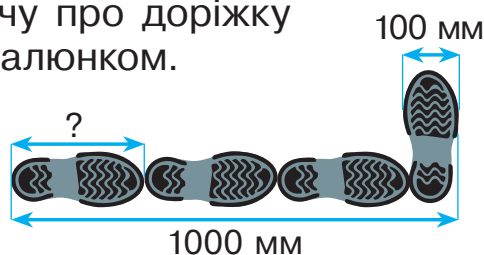
$$8 \text{ грн} \rightarrow \square\square\square \text{ коп.} : 100 = \square \text{ коп.}$$

389 Знаки арифметичних дій виписали у порядку їхнього виконання. Перевір, чи правильно це зробили.

$$\square + \square : \square - \square \cdot \square$$

$$: \cdot + -$$

390 Склади і розв'яжи задачу про доріжку слідів за схематичним малюнком.

391

$40 \cdot 10$

$100 \cdot 2$

$100 \cdot 4$

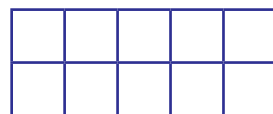
$50 \cdot 10$

$20 \cdot 10$

$100 \cdot 5$

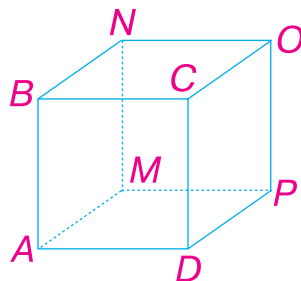
392

Кожна клітинка на схематичному малюнку — це квадратна плитка зі стороною 1 м. Скільки прямокутних плиток зі сторонами 2 м і 1 м потрібно, щоби покрити зображену фігуру?

393

Скільки в кубі вершин? ребер? граней? Назви буквами кожену вершину, ребро, грань.

394

Для соління помідорів беруть 10 кг солі на 100 л води. Скільки кілограмів солі треба взяти для приготування такого розсолу в десяти бочках місткістю 40 л кожна?

395

$6 \cdot 100$

$5 \cdot 10$

$900 : 100$

$400 : 10$

$4 \cdot 100$

$6 \cdot 10$

$400 : 100$

$200 : 10$

396

$7 \cdot 9$

$9 \cdot 9$

$8 \cdot 7$

$18 : 9$

$36 : 9$

$54 : 9$

$5 \cdot 9$

$9 \cdot 4$

$27 : 9$

$45 : 9$

397

Пригадай, що означає поділити кругле число на 10.

a	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
$a : 10$	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

398

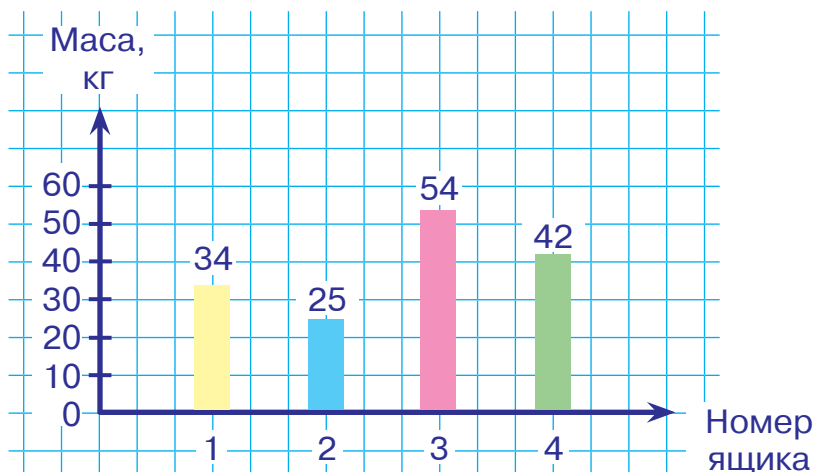
Поміркуй, чи можна в результаті ділення числа на 10 отримати остачу 10; остачу, більшу ніж 10. Поясни свою думку.

399

Як треба змінити кожне ділене із завдання № 397, щоб отримати остачу 1? остачу 2? остачу 3? остачу 4? остачу 5? Запиши відповідні рівності.

- 400 У магазин привезли 4 ящики різного печива і розфасували його в пакети, по 10 кг у кожен. Розглянь діаграму. Чи можна одразу сказати, яка буде частка та остача у кожному випадку? Виконай ділення і переконайся.

- 401 Запиши числа, що вказують масу ящиків із печивом (№ 400), у вигляді суми доданків, один із яких ділиться на 10 без остачі, а другий є остачею.

Зразок. $54 = 50 + 4$

- 402 У результаті ділення числа 56 на 10 отримаємо остачу 6. Яке число потрібно додати до 56, щоб сума ділилася на 10 без остачі? Виконай обчислення і переконайся.

- 403 У числовому ряду від 1 до 100 є дев'ять чисел, які діляться на 10 так, що частка дорівнює остачі. Запиши ці рівності.

- 404 Яке число потрібно відняти від 56, щоб різниця ділилася на 10 без остачі? Виконай обчислення і переконайся.

- 405 Як треба змінити кожне ділене в таблиці ділення на 10 (№ 397), щоб отримати остачу 6? остачу 7? остачу 8? остачу 9? Запиши чотири рівності.

406

$4 \cdot 9$

$2 \cdot 9$

$3 \cdot 9$

$50 : 10$

$63 : 9$

$100 : 10$

$6 \cdot 9$

$10 \cdot 9$

$72 : 9$

$81 : 9$

407

За допомогою таблиці ділення на 10 і таблиці множення на 9 обчисли всі можливі такі вирази.

$$\square\square : 10 \cdot 9$$

408

Пригадай!

$$1 \text{ м} = 10 \text{ дм} \quad 1 \text{ дм} = 10 \text{ см} \quad 1 \text{ см} = 10 \text{ мм}$$

Виконай ділення іменованих чисел на 10 за зразком.

$$\text{Зразок. } 56 \text{ дм} : 10 = 5 \text{ дм (ост. 6 дм)}$$

$38 \text{ дм} : 10$

$49 \text{ дм} : 10$

$75 \text{ см} : 10$

$63 \text{ мм} : 10$

409

Дванадцять шоколадок потрібно поділити між вісьмома дітьми порівну. Скільки цілих шоколадок і скільки частин шоколадки отримає кожна дитина? Які це будуть частини?

410

Поділи на 10 числа: 12, 23, 38. Яка буде остача, якщо кожне з цих чисел помножити на 2?

411

Прочитай літери в порядку виконання дій у виразі й отримаєш слово. Знайди значення виразу.

К А А Б Р С

$$(14 \cdot 2) : (14 : 2) + (12 - 6) : 2$$

412 Випиши попарно вирази з однаковими значеннями.

Зразок. $8 : 2 = 12 : 3$

$60 : 10$ $54 : 9$ $20 : 10$ $63 : 9$
 $30 : 10$ $36 : 9$ $50 : 10$ $72 : 9$
 $40 : 10$ $81 : 9$ $80 : 10$ $45 : 9$
 $90 : 10$ $27 : 9$ $70 : 10$ $18 : 9$

413 Поділи на 10 числа: 15, 25, 35. Яка буде остача, якщо кожне ділене помножити на 2?

414 Поділи число 10 на 3, на 4, на 6, на 7, на 8, на 9. Які остачі ти отримаєш?

415 $3 \cdot 10$ $10 \cdot 10$ $8 \cdot 10$ $100 : 1$ $80 : 10$ $10 : 10$
 $8 \cdot 9$ $6 \cdot 10$ $60 : 10$ $45 : 9$

416 Відстань до стіни 77 дм. Землемірним циркулем відмірюють кроки завдовжки 10 дм. Скільки таких кроків до стіни вийде?

417 Додай числа десятками до 29; до 39; до 49; до 59.

418 Пригадай, що означає помножити число на 10.

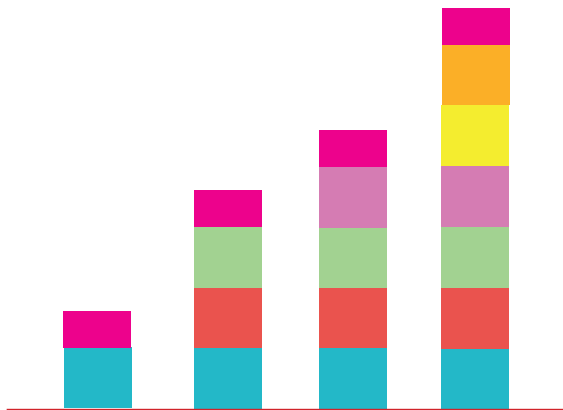
a	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
$a \cdot 10$	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

419 За допомогою таблиці з № 418 можна визначити, скільки десятків потрібно додати, щоб отримати число, яке є в таблиці, або число, якого в таблиці немає. Поясни обидва випадки.

420 1) Кожен квадрат на зображених діаграмах відповідає числу 10, а кожен прямокутник — остачі від ділення на 10. Серед поданих чисел знайди ті, які ілюструють дані діаграми. Запиши рівності на ділення з остачею.

17, 21, 33, 45, 53, 67.

2) Які числа виявилися «зайвими»? Побудуй відповідні стовпчики діаграм.

421 Прочитай літери в порядку виконання дій у виразі й отримаєш слово. Знайди значення виразу.

К К Н А И Ж

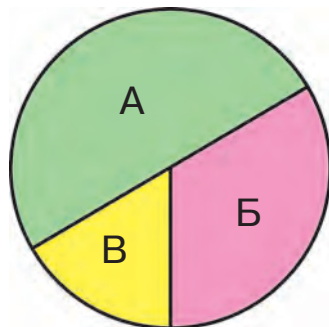
$$5 \cdot (10 - 5 - 2) : (6 : 3 : 2)$$

422 Збільш у 10 разів числа: 4, 10, 2, 8, 5, 3, 9, 6, 7, 1. Отримані результати запиши в один рядок за порядком.

423 У кожному з 8 ящиків було по 8 кг бананів. Усі банани розклали в пакети, по 9 кг у кожен. Скільки пакетів знадобилося? Скільки кілограмів бананів залишилося?

424 $7 \cdot 10$ $5 \cdot 10$ $6 \cdot 10$ $64 : 8$ $20 : 10$ $0 : 10$
 $2 \cdot 10$ $1 \cdot 10$ $40 : 10$ $54 : 9$

- 425 1) Розглянь кругову діаграму, що ілюструє одну годину. Якою літерою позначено половину години (30 хв)? третю частину (20 хв)? шосту частину (10 хв)? Установи відповідність між літерами та числами за зразком.

Зразок. А → 30 хв

- 2) Поміркуй, який вигляд буде мати діаграма, коли суму цих чисел поділити на їхню кількість. Зобрази схематично.

- 426 Виконай множення за зразком.

Зразок. 5 дм 6 см · 10 = 5 м 6 дм

3 см 8 мм · 10

7 дм 5 см · 10

- 427 За допомогою таблиці ділення на 10 і таблиці множення на 8 обчисли всі можливі такі вирази.

□□ : 10 · 8

- 428 Досліді:

- чи може число, що ділиться на 10 без остачі, ділитися на 2 з остачею;
- чи може число, що ділиться на 2 без остачі, ділитися на 10 з остачею.

- 429 Перевір, чи правильно виконали дії з іменованими числами. Виконай за зразком.

Зразок.

50 грн : 20 коп.

5 грн : 2 коп.

35 грн : 14 коп.

60 грн 80 коп.

: 10

□ грн □ коп.

· 3

□□ грн □□ коп.

- 430 Прочитай літери в порядку виконання дій у виразі й отримаєш слово. Знайди значення виразу.

И С К О А Р

$$2 \cdot (4 \cdot 9 - 3 \cdot 8) - 40 : 10$$

- 431 У магазин привезли 87 кг картоплі. Її розфасували в сітки, по 10 кг у кожену. Скільки сіток знадобилося? Скільки кілограмів картоплі залишилося?

- 432 Прочитай літери в порядку виконання дій у виразі й отримаєш слово. Знайди значення виразу.

Л К О Ь О Р

$$100 - (50 : 10 + 50) - (20 - 3 \cdot 6)$$

МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ РОЗРЯДНИХ ЧИСЕЛ НА ОДНОЦИФРОВЕ ЧИСЛО

- 433 $600 : 100$ $900 : 100$ $70 : 10$
 $50 : 10$ $10 : 2$ $1000 : 100$

- 434 Поясни, як знаходили добутки, та виконай множення.

$$200 \cdot 4 = \square\square\square$$

$$2 \text{ сот.} \cdot 4 = \square \text{ сот.}$$

$$30 \cdot 3 = \square\square$$

$$3 \text{ дес.} \cdot 3 = \square \text{ дес.}$$

$$200 \cdot 3$$

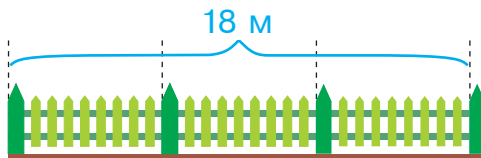
$$400 \cdot 2$$

$$30 \cdot 2$$

$$20 \cdot 4$$

- 435 $200 \cdot 4$ $100 \cdot 9$ $100 \cdot 8$
 $200 \cdot 2$ $100 \cdot 4$ $300 \cdot 3$

- 436 Довжина трьох однакових секцій паркану 18 м. Скільки таких секцій потрібно, щоб поставити паркан завдовжки 30 м?

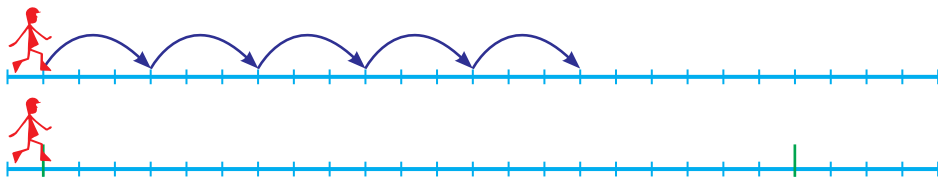
- 437 Випиши знаки арифметичних дій у порядку їхнього виконання. Виконай дії.

$$(\square + \square) : (\square - \square) \cdot \square \quad (600 + 300) : (803 - 800) \cdot 3$$

- 438 Фермер купив 5 телят масою 30 кг кожне і 10 поросят однакової маси. Яка маса одного поросяти, якщо маса всіх тварин 300 кг?

- 439 З однієї ділянки зібрали 200 кг моркви, а з другої — у 2 рази більше. Десяту частину всієї моркви витратили на корм кролям. Скільки кілограмів моркви згодували кролям?

- 440 Чоловічок подолав 15 клітинок п'ятьма однаковими кроками. Скільки таких кроків він має зробити, щоб подолати 21 клітинку?

- 441 Першого дня у табір відпочинку приїхало 300 дітей, а другого — у 2 рази більше. Десяту частину всіх дітей становили третьокласники. Скільки третьокласників приїхало відпочивати?

- 442 Розв'яжи рівняння, які ти можеш розв'язати.

$$0 + x = 10$$

$$x - 0 = 10$$

$$12 - x = 18$$

443

$600 : 10$

$500 : 500$

$100 \cdot 3$

$200 \cdot 2$

$400 : 100$

$100 \cdot 8$

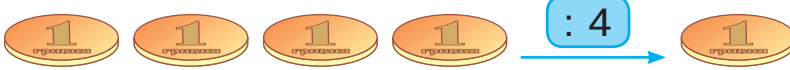
444

Поясни, як знаходили частки.

$5 \text{ дес.} : 5 = 1 \text{ дес.}$

$50 : 5 = 10$

$4 \text{ сот.} : 4 = 1 \text{ сот.}$

$400 : 4 = 100$

445

$600 : 6$

$800 : 8$

$20 : 2$

$90 : 9$

$600 : 100$

$800 : 100$

$20 : 10$

$90 : 10$

446

$100 : 2$

$20 \cdot 1$

$500 : 10$

$400 : 10$

$200 : 10$

$4 \cdot 10$

447

$8 \text{ ц} : 4 = \square \text{ ц} \longrightarrow 800 \text{ кг} : 4 = \square\square\square \text{ кг}$

$6 \text{ м} : 3 = \square \text{ м} \longrightarrow 600 \text{ см} : 3 = \square\square\square \text{ см}$

448

Робітники та робітниці агрофірми мали посадити 670 саджанців. Першого дня вони посадили 130 саджанців, другого дня — 140 саджанців, а решту посадили протягом 4 днів, щодня порівну. По скільки саджанців вони садили в кожний з останніх чотирьох днів?

449

В одній будівельній фірмі 400 робітників, а в другій — 350. Із першої фірми пішли у відпустку 100 осіб, а з другої — вдвічі менше. Скільки робітників залишилось на роботі у кожній фірмі?

450

$900 : 3$

$20 \cdot 3$

$800 : 2$

$5 \cdot 20 + 40$

$600 : 2$

$10 \cdot 6$

$800 : 10$

$6 \cdot 40 + 30$

ДІЛЕННЯ ЧИСЛА НА ДОБУТОК (60 : 20, 800 : 40)

451 $600 : 3$ $800 : 4$ $700 : 7$
 $500 : 10$ $400 : 2$ $1000 : 100$

452 Поділити число на добуток можна так:
спочатку поділити число на один із множників,
а потім результат поділити на інший множник.

$$600 : 20 = 600 : (2 \cdot 10) = \\ = (600 : 2) : 10 = 300 : 10 = 30$$

або

$$600 : 20 = 600 : (10 \cdot 2) = \\ = (600 : 10) : 2 = 60 : 2 = 30$$

$800 : 40$ $900 : 30$ $800 : 20$ $600 : 30$

453 $72 : (9 \cdot 2)$ $48 : (6 \cdot 2)$ $24 : (3 \cdot 4)$

454 $800 : 2$ $900 : 3$ $800 : 4$ $200 \cdot 2$ $100 \cdot 3$ $400 : 2$

455 Виконай ділення, розклавши дільник на множники.
 $64 : 16$ $54 : 18$ $36 : 12$ $60 : 15$

456 «Сплети» числове мереживо:
 $11 + 11 \rightarrow \square\square \dots$ до 110.

457 Випиши знаки арифметичних дій у порядку їхнього виконання. Виконай дії.

$(\square + \square) \cdot \square - \square : \square$ $(10 + 50) \cdot 5 - 900 : 30$

458 Робітники та робітниці лісового господарства посадили 4 алеї по 200 дерев у кожній. Серед усіх дерев було 400 дубів, а решта — липи і ясени, причому тих та інших порівну. Скільки дерев кожної породи посадили?

459 У саду 360 яблунь, груш — на 60 менше, ніж яблунь, а слив — у 3 рази менше, ніж груш. Скільки слив у саду?

 460	$400 : 20$	$100 \cdot 0$	$600 : 2$	$24 : 12$
	$400 : 100$	$50 : 1$	$600 : 20$	$42 : 14$

МНОЖЕННЯ СУМИ НА ЧИСЛО І ЧИСЛА НА СУМУ ($25 \cdot 3$, $4 \cdot 31$, $120 \cdot 3$)

461	$100 : 20$	$600 : 20$	$500 : 100$
	$900 : 30$	$800 : 40$	$1000 : 10$

462 На кожній із семи полицок стоять 6 довідників і 3 енциклопедії. Скільки всього книг на цих семи полицках? Розглянь розв'язання задачі різними способами. Поясни, про що дізналися кожною дією.

Розв'язання

1-й спосіб	2-й спосіб
$(6 + 3) \cdot 7 = 63$ (кн.)	$6 \cdot 7 + 3 \cdot 7 = 63$ (кн.)
Відповідь: 63 книги.	Відповідь: 63 книги.

463 Поясни, як помножили суму на число.

$$(3 + 4) \cdot 6 = 7 \cdot 6 = 42$$

$$(3 + 4) \cdot 6 = 3 \cdot 6 + 4 \cdot 6 = 18 + 24 = 42$$

Щоб помножити суму на число, можна помножити на це число кожен доданок і знайдені добутки додати.

464 Обчисли, розклавши перший множник на зручні доданки.

$14 \cdot 3$	$43 \cdot 2$	$36 \cdot 2$	$12 \cdot 5$
--------------	--------------	--------------	--------------

465 Виконай ділення, розклавши дільник на множники.

$90 : 18$	$48 : 16$	$42 : 14$	$45 : 15$
-----------	-----------	-----------	-----------

466 Запиши результати множення в таблицю.

a		7		3		9		5		4		2		8		6
$11 \cdot a$																

467 «Сплети» числове мереживо:

$$12 + 12 \rightarrow \square\square \dots \text{ до } 120.$$

468 Розв'яжіть і порівняйте задачі.

- 1) За 5 однакових календариків заплатили 40 грн. Скільки гривень коштує один календарик?
- 2) За 5 однакових календариків заплатили 40 грн. Скільки гривень коштують 8 таких календариків?
- 3) За 5 однакових календариків заплатили 40 грн. Скільки таких календариків можна купити за 24 грн?

469 У семи однакових банках 21 л соку. Скільки таких банок потрібно, щоб розлити 27 л соку?

470 $32 \cdot 2$ $24 \cdot 2$ $21 \cdot 4$ $31 \cdot 3$

  $14 \cdot 4$ $13 \cdot 3$ $15 \cdot 3$ $25 \cdot 4$

471 $60 \cdot 3$ $800 + 100$ $50 \cdot 6$
 $500 : 5$ $90 \cdot 4$ $900 : 3$

472 Купили 4 тістечка і 3 зефіри. Скільки всього гривень заплатили за покупку, якщо ціна тістечка й зефіру однакова і становить 7 грн?

Розглянь розв'язання задачі різними способами. Поясни, про що дізналися кожною дією.

Розв'язання

1-й спосіб

$$7 \cdot (4 + 3) = 49 \text{ (грн)}$$

Відповідь: 49 гривень.

2-й спосіб

$$7 \cdot 4 + 7 \cdot 3 = 49 \text{ (грн)}$$

Відповідь: 49 гривень.

473 Поясни, як помножили число на суму.

$$8 \cdot (3 + 2) = 8 \cdot 5 = 40$$

$$8 \cdot (3 + 2) = 8 \cdot 3 + 8 \cdot 2 = 24 + 16 = 40$$

Щоб помножити число на суму,
можна помножити число на кожний доданок
і знайдені добутки додати.

474 Обчисли, розклавши другий множник на зручні доданки.

$3 \cdot 24$

$6 \cdot 12$

$5 \cdot 11$

$4 \cdot 22$

475 Обчисли, розклавши дільник на множники.

$64 : 32$

$36 : 18$

$63 : 21$

$48 : 24$

476 «Сплети» числове мереживо:

$13 + 13 \rightarrow \square\square \dots \text{до } 130.$

477 Випиши знаки арифметичних дій у порядку їхнього виконання. Виконай дії.

$(\square + \square) : (\square \cdot \square) - \square \quad (300 + 200) : (25 \cdot 4) - 5$

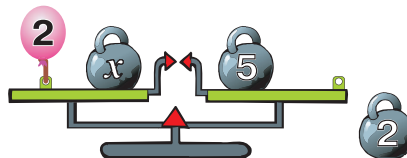
478

a		5		8		6		4		9		3		7		2
$a \cdot 12$																

479 Склади і розв'яжи рівняння.

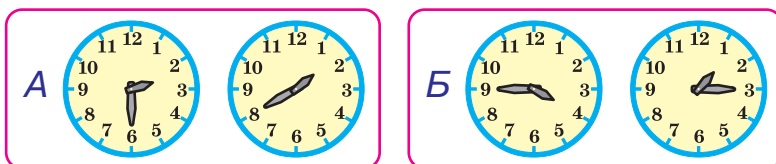
- 1) Невідоме число помножили на 5 і отримали 35. Знайди невідоме число.
- 2) Невідоме число поділили на 10 і отримали 8. Знайди невідоме число.

480 Якщо від лівої шальки відв'язати кульку, а на праву поставити гирю масою 2 кг, то рівновага терезів не порушиться. Як зміниться в такому випадку рівняння?

$x - 2 = 5$

481 Скільки часу минуло між показами годинників, зображених на малюнку А? зображених на малюнку Б?

482 Від стрічки завдовжки 1 м відрізали 3 куски по 28 см кожен. Скільки сантиметрів стрічки залишилося?

483 $80 : 20$ $2 \cdot 24$ $7 \cdot 11$ $(50 + 50) \cdot 2$

  $500 : 10$ $5 \cdot 12$ $4 \cdot 21$ $(30 + 40) \cdot 10$

484 $12 \cdot 3$ $15 \cdot 3$ $11 \cdot 7$
 $21 \cdot 4$ $32 \cdot 2$ $14 \cdot 4$

485 $3 \cdot (20 + 5)$ $6 \cdot (10 + 6)$ $4 \cdot (10 + 1)$

486 При множенні одноцифрового числа на двоцифрове застосовують переставну властивість дії множення.
 $3 \cdot 26 = 26 \cdot 3 = 78$

$4 \cdot 20$ $2 \cdot 26$ $6 \cdot 11$ $3 \cdot 32$

$3 \cdot 21$ $5 \cdot 13$ $8 \cdot 12$ $2 \cdot 36$

487 «Сплети» числове мереживо:

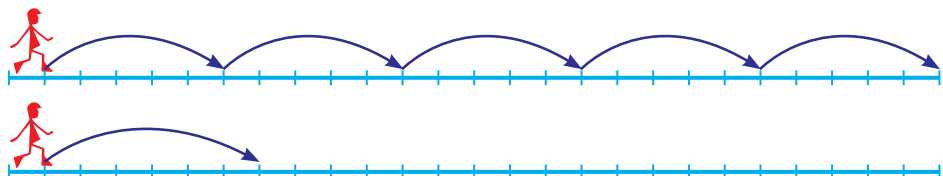
$14 + 14 \rightarrow \bigcirc \bigcirc \dots$ до 140.

488

a		4		7		6		8		5		9		2		3
$a \cdot 13$																

489 Вантажник переніс 8 ящиків за 4 рази. Скільки ящиків він перенесе за 5 разів, якщо братиме щоразу на один ящик більше?

490 Пішохід подолав 25 клітинок п'ятьма однаковими кроками. Скільки клітинок він зможе пройти за п'ять кроків, якщо збільшить довжину кожного свого кроку на клітинку?

491 Для класної бібліотеки 12 учнів принесли по 2 книжки і 13 учениць — по 3 книжки. Скільки всього книжок зібрали діти?

492 $500 : 5 : 10$ $600 - 25 \cdot 4$ $(80 - 20) : 20$

  $100 \cdot 2 : 200$ $200 + 3 \cdot 32$ $80 - 20 : 20$

493

$60 : 20$

$90 : 10$

$300 : 100$

$80 : 40$

$100 : 20$

$1000 : 100$

494

При множенні одноцифрового числа на двоцифрове можна спочатку двоцифрове розкласти на десятки й одиниці, а потім одноцифрове число помножити окремо на десятки та одиниці й результати додати.
 $4 \cdot 23 = 4 \cdot (20 + 3) = 4 \cdot 20 + 4 \cdot 3 = 80 + 12 = 92$

$6 \cdot 15$

$8 \cdot 11$

$2 \cdot 32$

$4 \cdot 31$

$3 \cdot 23$

$4 \cdot 16$

495

a		3		6		7		5		4		9		2		8
$a \cdot 14$																

496

Випиши знаки арифметичних дій у порядку їхнього виконання. Виконай дії.

$(\bigcirc - \bigcirc \cdot \bigcirc) : \bigcirc + \bigcirc$

$(170 - 49 \cdot 2) : 9 + 2$

497

«Сплети» числове мереживо:

$15 + 15 \rightarrow \bigcirc\bigcirc \dots$ до 150.

498

Вахтанг побудував із 12 кубиків 3 однакові вежі. Скільки кубиків йому знадобиться, щоб побудувати 7 веж, якщо кожна вежа буде на 2 кубики вищою?

499

Склади і розв'яжи рівняння.

1) До числа 120 додали невідоме число й отримали 180. Знайди невідоме число.

2) Від невідомого числа відняли 40 і отримали 110. Знайди невідоме число.

500 До жіночого костюма пришили 4 великі гудзики і 6 малих гудзиків. Скільки гудзиків потрібно для 8 таких костюмів?

501 $3 \cdot 21$ $5 \cdot 12$ $4 \cdot 25$ $4 \cdot 13$

  $2 \cdot 28$ $7 \cdot 11$ $2 \cdot 41$ $3 \cdot 16$

502 $13 \cdot 2$ $21 \cdot 4$ $18 \cdot 2$
 $24 \cdot 3$ $14 \cdot 2$ $13 \cdot 3$

503 Розклади другий множник на десятки й одиниці. Знайди добутки і додай результати.

$5 \cdot 25$ $3 \cdot 18$ $4 \cdot 36$ $6 \cdot 25$

504 «Сплети» числове мереживо:

$16 + 16 \rightarrow \square\square \dots$ до 160.

505

a		4		9		8		5		3		7		2		6
$a \cdot 15$																

506 У книзі 32 сторінки. Першого дня учень прочитав четверту частину книжки, а другого дня — у 2 рази більше. Скільки сторінок залишилося прочитати учневі?

507 Складіть і розв'яжіть задачі.

1) 10 $\xrightarrow{\text{Равликів у ? разів більше}}$ 70

2) 70 $\xrightarrow{\text{Равликів на ? менше}}$ 10

508 Дідусь на дачі зібрав насіння буряків та огірків. Насіння буряків він розсипав у 9 пакетів по 50 г у кожен, а насіння огірків — у 8 пакетів по 30 г у кожен. Скільки всього грамів насіння зібрав дідусь?

509	$17 \cdot 3$	$14 \cdot 5$	$12 \cdot 8$	$400 : 2$
	$18 \cdot 2$	$19 \cdot 3$	$11 \cdot 9$	$900 : 30$

510	$23 \cdot 2$	$18 \cdot 3$	$36 \cdot 2$
	$15 \cdot 5$	$70 : 7$	$24 \cdot 4$

511 Поясни, як виконали обчислення.

$$70 \cdot 6 = 7 \text{ дес.} \cdot 6 = 42 \text{ дес.} = 420$$

$$240 : 4 = 24 \text{ дес.} : 4 = 6 \text{ дес.} = 60$$

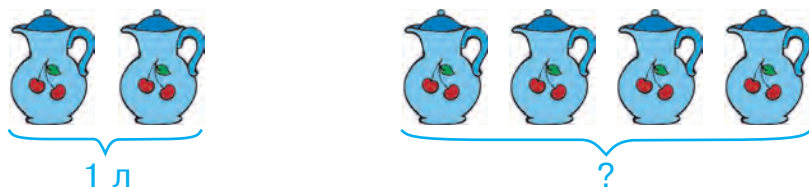
512	$30 \cdot 7$	$50 \cdot 6$	$360 : 6$	$480 : 8$
	$70 \cdot 4$	$90 \cdot 3$	$320 : 4$	$810 : 9$

513 «Сплети» числове мереживо:

$$17 + 17 \rightarrow \bigcirc \bigcirc \dots \text{ до } 170.$$

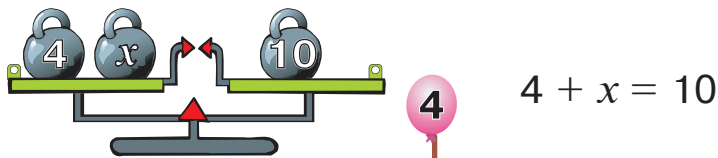
514	a		2		5		3		4		9		7		6		8
	$a \cdot 16$																

515 У двох однакових глечиках один літр молока. Скільки літрів молока в чотирьох таких глечиках?

Вказівка. Спочатку дізнайся, у скільки разів більше глечиків наповнили молоком.

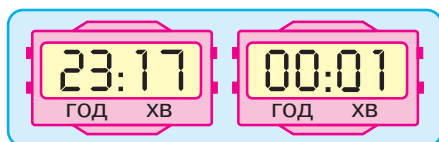
516 Якщо з лівої шальки забрати гирю масою 4 кг, а до правої прив'язати кульку, то рівновага терезів не порушиться. Як зміниться у цьому випадку рівняння?

517 До обіду в магазині продали 5 однакових ящиків яблук загальною масою 100 кг, а після обіду — 4 такі самі ящики. Скільки кілограмів яблук продали після обіду?

518 Скільки часу минуло між показами електронних годинників, зображених на малюнку?

519 Щоби поклеїти 12 рулонів шпалер, використали 4 банки клею. Скільки банок клею потрібно, щоб поклеїти 30 рулонів таких шпалер за умови, що витрата клею не зміниться?

520 $160 : 4$ $240 : 6$ $720 : 8$ $190 : 10$
  $180 : 3$ $350 : 5$ $630 : 9$ $400 : 100$

521 $640 : 8$ $810 : 9$ $270 : 9$
 $560 : 7$ $420 : 7$ $280 : 4$

522 Поясни, як виконали обчислення.

$$230 \cdot 3 = (200 + 30) \cdot 3 = 200 \cdot 3 + 30 \cdot 3 = 600 + 90 = 690$$

523 $120 \cdot 4$ $250 \cdot 3$ $360 \cdot 2$ $420 \cdot 2$

524 $2 \text{ м} - 2 \text{ см} = \square \text{ м } \square \square \text{ см} = \square \square \square \text{ см}$

$3 \text{ ц} - 3 \text{ кг} = \square \text{ ц } \square \square \text{ кг} = \square \square \square \text{ кг}$

$4 \text{ грн} - 4 \text{ коп.} = \square \text{ грн } \square \square \text{ коп.} = \square \square \square \text{ коп.}$

$5 \text{ см} - 5 \text{ мм} = \square \text{ см } \square \text{ мм} = \square \square \text{ мм}$

525 Випиши знаки арифметичних дій у порядку їхнього виконання. Виконай дії.

$$(\square + \square \cdot \square) : (\square - \square) \quad (400 + 210 \cdot 2) : (190 - 180)$$

526	a		9		2		8		3		7		4		6		5
	$a \cdot 17$																

527 «Сплети» числове мереживо:

$$18 + 18 \rightarrow \square\square \dots \text{до } 180.$$

528 Пошили однакову кількість простирадл і рушників, витрачаючи на один рушник 2 м полотна, а на простирадло — на 2 м більше. Скільки метрів полотна пішло на простирадла, якщо на рушники витратили 20 м?

План розв'язування

- 1) Скільки метрів полотна витрачали на одне простирадло?
- 2) Скільки пошили рушників?
- 3) Скільки метрів полотна витратили на простирадла?

529 Господиня засолила однакову кількість банок огірків і помідорів. У кожен банку вона клала 3 кг огірків, а помідорів — на 1 кг більше. Скільки кілограмів помідорів засолила господиня, якщо огірків вона засолила 48 кг?

530 $330 \cdot 3$ $400 : 4$ $420 \cdot 2$ $180 : 6$

  $220 \cdot 2$ $500 : 5$ $700 : 7$ $560 : 7$

531 $320 \cdot 3$ $150 \cdot 4$ $210 \cdot 3$
 $430 \cdot 2$ $120 \cdot 6$ $430 - 120$

532 $43 \cdot 2 - 18$ $3 \cdot 24 : 9$ $(35 + 10) : 5$
 $2 \cdot 25 + 3$ $3 \cdot 18 : 9$ $(24 + 16) : 8$

533	a		5		6		4		2		9		8		7		3
	$a \cdot 18$																

534 «Сплети» числове мереживо:
 $19 + 19 \rightarrow \square\square \dots$ до 190.

535 Побудуй коло з діаметром 10 см. Який радіус цього кола?

536 Три однакові книжки коштують 120 грн. Скільки гривень треба заплатити за 8 однакових блокнотів, якщо блокнот у 2 рази дешевший, ніж книжка?

537 На змаганнях 72 фізкультурники вишикувалися у 6 рядів, порівну в кожному ряду. Скільки фізкультурників у 4 таких рядах?

538 Розв'яжи рівняння.

  $800 : x = 200$ $800 - x = 200$ $200 + x = 800$

ДІЛЕННЯ СУМИ НА ЧИСЛО (48 : 4, 84 : 7)

539 $210 \cdot 4$ $150 \cdot 3$ $120 \cdot 7$
 $110 \cdot 6$ $310 \cdot 3$ $180 \cdot 2$

540 В одному сувої було 15 м тканини, а в другому — 12 м. Із цієї тканини пошили сукні, витрачаючи на кожну по 3 м. Скільки всього суконь пошили?
Розв'яжи задачу двома способами за поданими планами.

1-й спосіб

- 1) Скільки метрів тканини було у двох сувоях?
- 2) Скільки суконь пошили?

2-й спосіб

- 1) Скільки суконь пошили із тканини першого сувою?
- 2) Скільки суконь пошили із тканини другого сувою?
- 3) Скільки всього суконь пошили?

541 Поясни, як поділили суму на число.

$$(32 + 24) : 8 = 56 : 8 = 7$$

$$(32 + 24) : 8 = 32 : 8 + 24 : 8 = 4 + 3 = 7$$

Щоб поділити суму на число,
можна поділити на це число кожний доданок
і отримані частки додати.

542 а) Обчисли двома способами: $(20 + 16) : 4$.

б) Обчисли зручним способом: $(56 + 49) : 7$.

543	$320 : 4$	$99 : 3$	$86 : 2$	$420 : 7$
	$120 : 6$	$48 : 4$	$55 : 5$	$810 : 9$

544	a		3		2		7		8		9		6		5		4
	$a \cdot 19$																

545 Розв'яжіть і порівняйте задачі.

1) У п'яти однакових бутлях 25 л мінеральної води.
Скільки літрів води у десяти таких бутлях?

2) У п'яти однакових бутлях 25 л мінеральної води.
Скільки таких бутлів потрібно, щоб розлити
10 л води?

546 Тридцять шість кілограмів лимонів і 24 кілограми мандаринів розклали у ящики, порівну в кожен. Скільки ящиків використали, якщо в кожен із них клали 6 кг фруктів?

547	$240 : 4$	$360 : 9$	$360 : 10$	$360 - 120$
-----	-----------	-----------	------------	-------------

	$150 : 3$	$360 : 6$	$400 : 20$	$360 \cdot 2$
--	-----------	-----------	------------	---------------

548	$480 : 6$	$180 : 2$	$540 : 6$
	$250 : 5$	$810 : 9$	$450 : 9$

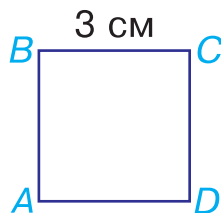
549 Поясни, як виконали обчислення.

$$48 : 4 = (40 + 8) : 4 = 40 : 4 + 8 : 4 = 10 + 2 = 12$$

550 Обчисли, розклавши ділене на десятки та одиниці.

$64 : 2$	$93 : 3$	$44 : 4$	$84 : 4$
----------	----------	----------	----------

551 Як зміниться периметр квадрата $ABCD$, якщо довжину його сторони збільшити у 2 рази?

552 Випиши знаки арифметичних дій у порядку їхнього виконання. Виконай дії.

$$(\square : \square + \square) - \square \cdot \square \quad (320 : 10 + 64) - 4 \cdot 10$$

553 Різьбяр вирізьбив 25 спинок для стільців за 5 годин. Скільки таких спинок він вирізьбить за 3 години, якщо щогодини виготовлятиме на 2 спинки більше?

554 Склади і розв'яжи задачу за схемою.

555 Паркан складається із 90 секцій. За день пофарбували 9 секцій. У скільки разів більше секцій залишилось пофарбувати, ніж уже пофарбували?

556 $72 : 4$ $72 : 8$ $72 : 9$ $72 \cdot 10$
  $72 : 2$ $72 : 3$ $72 : 6$ $72 \cdot 2$

557 $44 : 2$ $84 : 2$ $96 : 3$
 $66 : 6$ $63 : 3$ $640 : 8$

558 Поясни, як виконали обчислення.

$$90 : 2 = (80 + 10) : 2 = 80 : 2 + 10 : 2 = 40 + 5 = 45$$

559 Обчисли, розклавши ділене на зручні доданки.

$$65 : 5 \quad 56 : 4 \quad 90 : 6 \quad 84 : 7$$

560 Знайди значення виразу $48 : x$, якщо $x = 3$, $x = 4$, $x = 6$.

561 $8 \text{ дм } 2 \text{ см} : 2 = \square \text{ дм } \square \text{ см}$
 $4 \text{ см } 8 \text{ мм} : 4 = \square \text{ см } \square \text{ мм}$
 $6 \text{ м } 9 \text{ дм} : 3 = \square \text{ м } \square \text{ дм}$

562 *Склади і розв'яжи задачу за поданим коротким записом.*

3 сорочки по 20 грн } 200 грн
 2 піджаки по ?

563 Було 48 м тканини. Із неї пошили 8 дитячих простирадл, витрачаючи на кожне 2 м тканини, і 4 однакові підковдри. Скільки метрів тканини знадобиться, щоб пошити 7 таких підковдр?

564 $96 : 2$ $93 : 3$ $84 : 4$ $60 : 5$
  $56 : 2$ $75 : 3$ $48 : 4$ $75 : 5$

565 $51 : 3$ $68 : 4$ $180 : 6$
 $46 : 2$ $120 : 4$ $150 : 5$

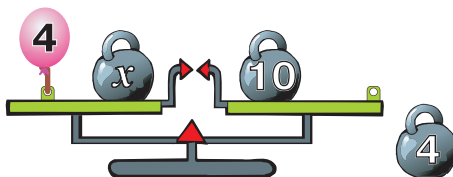
566

a	96	78	102	39	69	24	81	57
$a : 3$								

567 Знайди:

- 1) половину від чисел 36, 44, 50;
- 2) третину від чисел 36, 54, 90;
- 3) четверту частину від чисел 64, 56, 92.

568 Якщо від лівої шальки відв'язати кульку, а на праву поставити гирю масою 4 кг, то рівновага терезів не порушиться. Як у цьому випадку зміниться рівняння?

$$x - 4 = 10$$

569 Турист має пройти 18 клітинок. Він подолав третину цієї відстані. У скільки разів більшу відстань йому залишилося пройти, ніж він уже пройшов?

570 Що більше:

1) половина від числа 80 чи третина від числа 120?

2) третина від числа 60 чи чверть від цього ж числа?

571 $42 : 2$ $420 \cdot 2$ $420 : 10$ $(680 - 540) : 2$

  $36 : 3$ $230 \cdot 3$ $100 : 2$ $(250 + 250) \cdot 2$

ПЕРЕВІРКА ДІЛЕННЯ І МНОЖЕННЯ. ДІЛЕННЯ НА ДВОЦИФРОВЕ ЧИСЛО (72 : 12, 120 : 15)

572 $60 : 4$ $72 : 6$ $96 : 3$
 $90 : 6$ $84 : 4$ $99 : 9$

573 Ділене дорівнює добутку частки і дільника.
Якщо в результаті множення не отримали діленого, то при діленні припустилися помилки.

Перевірка
 $72 : 6 = 12$ $12 \cdot 6 = 72$

Виконай ділення з перевіркою.

$36 : 2$

$75 : 3$

$420 : 6$

574 Розглянь, як знаходили частку способом випробування.

$$72 : 12 = \square$$

$12 \cdot 2 = 24$ (число 2 не підходить);

$12 \cdot 3 = 36$ (3 не підходить);

$12 \cdot 4 = 48$ (4 не підходить);

$12 \cdot 5 = 60$ (5 не підходить);

$12 \cdot 6 = 72$, отже, $72 : 12 = 6$.

575 Випиши знаки арифметичних дій у порядку їхнього виконання. Виконай дії.

$$\square \cdot \square - (\square + \square) : \square \quad 18 \cdot 5 - (36 + 15) : 17$$

576 Знайди частки способом випробовування.

a	66	99	33	88	44	22	77	55
$a : 11$								
b	60	96	36	72	24	108	48	84
$b : 12$								

577 $64 : 16$ $72 : 12$ $60 : 12$ $60 : 15$ $84 : 14$ $80 : 16$

578 Від числа 96 узяли його третю й четверту частини. Знайди суму й різницю цих частин.

579 Маса меду в шести однакових бідонах 80 кг. Скільки кілограмів меду у трьох таких бідонах?
Вказівка. Знайди, у скільки разів число 3 менше, ніж число 6.

580 Знайди половину від третини числа 60.

581 $320 : 4$ $180 : 3$ $32 \cdot 3$ $14 \cdot 4$

  $480 : 6$ $250 : 5$ $25 \cdot 2$ $17 \cdot 3$

582 $100 : 25$ $100 : 50$ $50 : 10$

$100 : 20$ $100 : 100$ $50 : 1$

583 *Пригадай!* Дію множення можна перевірити дією ділення. Що отримаємо, поділивши добуток на один із множників?

Перевірка

$$28 \cdot 5 = 140 \quad 140 : 5 = 28$$

Виконай множення і зроби перевірку діленням.

$40 \cdot 10$

$3 \cdot 21$

$4 \cdot 13$

584	a	1	1	7	7	8	1	0	4	3	9	6	5	2	6	9	1
	$a : 13$																
	b	1	1	2	7	0	4	2	1	2	6	5	6	9	8	2	8
	$b : 14$																

585 Знайди значення виразу $100 : a$, якщо $a = 50$, $a = 20$, $a = 10$, $a = 5$, $a = 2$. Як змінюється частка, якщо дільник зменшується? Зроби висновок.

586 Розв'яжіть і порівняйте задачі.

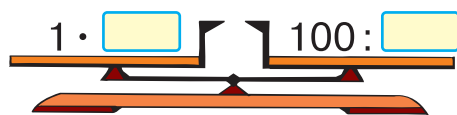
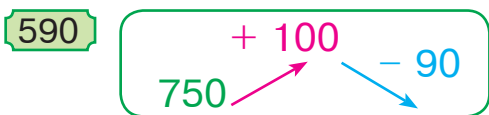

- Троє дівчаток поділили між собою порівну 21 цукерку. Скільки цукерок отримала кожна дівчинка?
- Троє хлопчиків принесли по 7 цукерок кожен і поклали їх у порожню коробку. Скільки цукерок у коробці?

587 Швея за годину пришиває 36 кишень, а її учениця — в a разів менше. Скільки кишень пришиють за годину швея та її учениця разом?

588 Знайди довжину прямокутника, якщо його периметр дорівнює 28 см, а ширина — 4 см.

589 На обох шальках числових терезів мають бути однакові числа. «Урівноваж» терези.

591 Склади задачу за виразом: $(a + 13) \cdot 4$.

592 $78 : 3$ $19 \cdot 4$ $16 \cdot 4$ $21 \cdot 4$

$65 : 5$ $28 \cdot 3$ $18 \cdot 3$ $26 \cdot 2$

593 $96 : 3$ $75 : 5$ $36 : 2$
 $48 : 2$ $75 : 3$ $36 : 9$

594	a	1	0	5	4	5	1	2	0	7	5	9	0	1	3	5	6	0
	$a : 15$																	

595 Поясни, як виконали обчислення. Знайди частки.

$$360 : 2 = 36 \text{ дес.} : 2 = 18 \text{ дес.} = 180$$

$420 : 6$

$540 : 6$

$480 : 8$

$360 : 3$

596 $77 : 11$ $78 : 13$ $64 : 16$ $84 : 12$ $84 : 14$ $72 : 18$

597 Що більше:

1) половина чи третина від числа 300?

2) половина чи третина від числа 900?

3) половина чи третина від числа 0?

598 Складіть і розв'яжіть задачі за поданими схемами.

1)

11

Дзиг
на ? більше

77

2)

11

Дзиг
у ? разів більше

77

599 У буфет привезли 3 ящики груш, по 14 кг у кожному, і 4 однакові ящики яблук. Яка маса одного ящика з яблуками, якщо всього в буфет привезли 90 кг фруктів?

600 Склади і розв'яжи рівняння.

1) Невідоме число збільшили у 10 разів і отримали 1000. Знайди невідоме число.

2) Невідоме число збільшили на 10 і отримали 1000. Знайди невідоме число.

601 $480 : 4$

$540 : 6$

$320 : 8$

$56 : 2$

$960 : 3$

$810 : 9$

$560 : 7$

$39 : 3$

602 $360 : 3$ $720 : 4$ $840 : 2$
 $120 : 2$ $960 : 3$ $840 : 4$

603 Знайди серед чисел 2, 3, 4 частки методом випробування.

$26 : 13$ $39 : 13$ $48 : 12$ $30 : 15$

604

a	1	2	8	6	4	1	4	4	3	2	8	0	1	1	2	4	8
$a : 16$																	

b	1	0	2	3	4	1	5	3	6	8	1	1	9	5	1	8	5
$b : 17$																	

605 Випиши знаки арифметичних дій у порядку їхнього виконання. Виконай дії.

$\square - (\square + \square \cdot \square) : \square$ $100 - (23 + 5 \cdot 8) : 7$

606 Тато з мамою посадили на одній грядці 4 ряди суниць, по 6 кущів у кожному рядуі, а на другій грядці — 3 ряди, по 5 кущів у кожному рядуі. Скільки всього кущів суниць вони посадили?

607 Склади задачу, розв'язанням якої був би даний вираз.

$40 \cdot 3 + 60 \cdot 5$

608 Щоб розкласти яблука в ящики по 10 кг, потрібно 36 ящиків. Скільки ящиків знадобиться, щоб розкласти цю кількість яблук по 9 кг у кожен ящик?

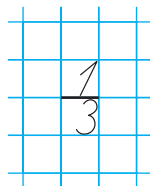
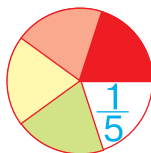
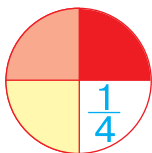
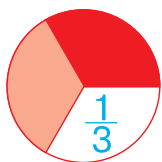
609 Розв'яжи рівняння.

  $20 : x = 4$ $4 \cdot x = 20$ $20 - x = 4$

ДРОБИ

610 $36 : 12$ $93 : 31$ $82 : 41$
 $72 : 36$ $64 : 16$ $75 : 15$

- 611 Зверни увагу, як у математиці записують третину, чверть, п'яту частину. Аналогічно запиши половину, шосту частину, десяту частину.

Числа виду $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$ називають **дробовими числами**, або **дробами**.

Розглянемо дріб $\frac{1}{5}$. Число над рискою — це **чисельник** дроби, а число під рискою — **знаменник** дроби. Риска — символ дії ділення. Знаменник показує, на скільки рівних частин поділено ціле, а чисельник — скільки таких рівних частин взято.

- 612 У концерті брало участь 80 учнів із трьох класів. Першокласники становлять четверту частину від усіх учнів, другокласники — половину, а третьокласники — решту. Скільки третьокласників брало участь у концерті?

613

a	1	0	8	5	4	1	4	4	9	0	1	6	2	7	2	3	6
$a : 18$																	

b	1	7	1	9	5	1	3	3	5	7	1	1	4	3	8	7	6
$b : 19$																	

- 614 У кошику 120 яблук, причому $\frac{1}{3}$ з них — червоні, а решта — жовті. Скільки жовтих яблук у кошику?

615 $80 : 16$ $96 : 12$ $5 \cdot 18$ $3 \cdot 23$

  $91 : 13$ $99 : 11$ $4 \cdot 17$ $2 \cdot 46$

616 $85 : 17$

$90 : 30$

$63 : 21$

$48 : 24$

$91 : 13$

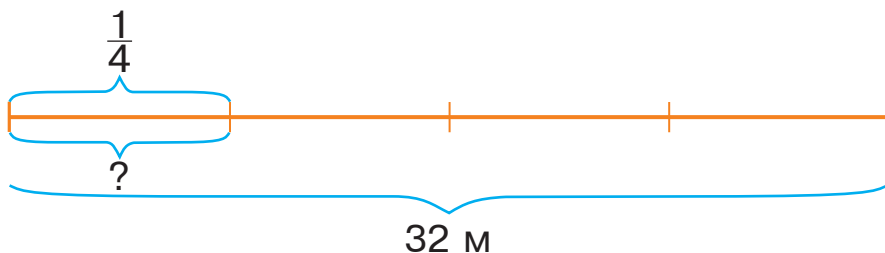
$100 : 50$

617 Випиши знаки арифметичних дій у порядку їхнього виконання. Виконай дії.

$$\square : (\square + \square - \square) \cdot \square \quad 600 : (180 + 120 - 280) \cdot 4$$

618 $68 : 17$ $90 : 18$ $78 : 13$ $76 : 19$ $60 : 12$ $66 : 11$

619 Довжина шнура 32 м. Яка довжина $\frac{1}{4}$ частини цього шнура?

620 Розв'яжи рівняння.

$$48 : x = 6$$

$$54 : x = 9$$

$$x : 10 = 10$$

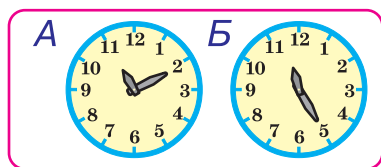
621 У саду навесні посадили 280 яблунь, слив — у 2 рази менше, ніж яблунь, а вишні становили шосту частину від посаджених яблунь і слив. Скільки вишень посадили в саду?

622 Яке твердження про годинники А і Б правильне, якщо обидва вони показують час до полудня?

Між показами годинників минуло:

1) пів години;

2) чверть години.

623 Квартал — це $\frac{1}{4}$ частина року. Скільки місяців у кварталі?

624 $48 : 12$

$$75 : 15$$

$$4 \cdot 18$$

$$2 \cdot 36$$

  $78 : 13$

$$72 : 18$$

$$3 \cdot 19$$

$$4 \cdot 24$$

625 $88 : 11$

$$80 : 16$$

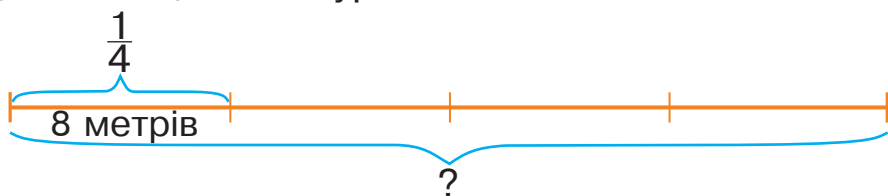
$$93 : 31$$

$$100 : 25$$

$$36 : 12$$

$$42 : 21$$

- 626 Чверть від цілого шнура має довжину 8 м. Яка довжина цього шнура?

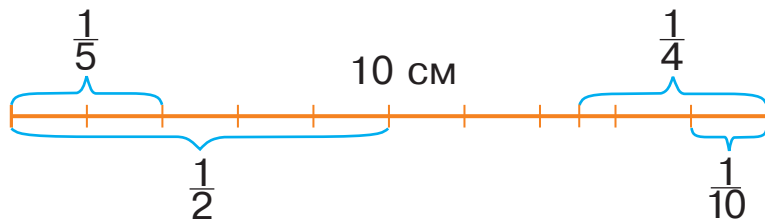
- 627 Яке положення займуть стрілки цього годинника через добу? через $\frac{1}{2}$ доби? через $\frac{1}{4}$ доби? через $\frac{1}{3}$ доби? через $\frac{1}{6}$ доби?

- 628 У парку 240 дерев, причому $\frac{1}{3}$ частина від цієї кількості — дуби, а $\frac{1}{4}$ частина — берези. На скільки більше у парку дубів, ніж беріз?

629 $420 - 100 \cdot 3$ $800 : 4 + 800 : 8$
 $540 + 450 : 9$ $540 : 9 + 450 : 9$

630

$\frac{1}{5} \bigcirc \frac{1}{2}$ $\frac{1}{5} \bigcirc \frac{1}{10}$ $\frac{1}{4} \bigcirc \frac{1}{2}$ $\frac{1}{10} \bigcirc \frac{1}{2}$

- 631 Склади і розв'яжи задачу за поданим виразом, використовуючи у запитанні слова «На скільки менше...».

$$56 \text{ грн} \cdot 5 - 36 \text{ грн} \cdot 4$$

- 632 Автомобіль мав проїхати 540 км. Він подолав лише $\frac{1}{3}$ цього шляху, коли закінчився бензин. На скільки кілометрів шляху не вистачило бензину?

- 633 Склади рівності за зразком.

Зразок. $\frac{1}{3}$ год = 20 хв

  $\frac{1}{12}$ год; $\frac{1}{6}$ год; $\frac{1}{2}$ год; 10 хв; 30 хв; 5 хв.

ДІЛЕННЯ З ОСТАЧЕЮ

634 $85 : 5$ $72 : 12$ $96 : 2$
 $105 : 15$ $96 : 8$ $120 : 20$

635 Троє піратів вирішили поділити між собою 20 монет. Монети, які порівну не вдалося поділити, пірати викинули в море. Скільки монет пірати викинули в море?

636 Пригадай, як виконують ділення з остачею.
 $7 : 3 = 2$ (ост. 1)
Запис читають так: 7 поділити на 3 — у частці буде 2 і в остачі 1.

$10 : 4$ $20 : 6$ $30 : 9$ $40 : 7$

637 $75 : 15$ $57 : 19$ $84 : 12$ $65 : 13$ $48 : 16$ $77 : 11$

638 Ширина прямокутника 3 см, а довжина у 2 рази більша. Знайди його периметр.

639 Дошку завдовжки 4 м розпилювали на бруски довжиною 7 дм доти, поки це було можливо. Скільки таких брусків отримали?

640 Виконай ділення з остачею.
  $19 : 2$ $47 : 6$ $35 : 6$ $58 : 9$ $47 : 8$ $52 : 6$

641 $480 : 2$ $840 : 4$ $360 : 6$
 $630 : 3$ $950 : 5$ $540 : 9$

642 Виконай ділення з остачею.
 $56 : 9$ $35 : 8$ $43 : 5$ $54 : 7$

643 Чи може остача від ділення на 6 бути більшою, ніж 6? дорівнювати 6?

Остача завжди менша від дільника.

644

9 яблук

7 яблук

Яка буде остача, коли 9 поділимо на 2? 7 поділимо на 2? А якщо поділимо на 2 всі яблука разом?

$$(9 + 7) : 2 = \square$$

645 Розглянь записи ділення на 6 з остачею. Поміркуй і утвори пари чисел, сума яких ділиться на 6 без остачі.

$$19 : 6 = 3 \text{ (ост. 1)}$$

$$41 : 6 = 6 \text{ (ост. 5)}$$

$$33 : 6 = 5 \text{ (ост. 3)}$$

$$26 : 6 = 4 \text{ (ост. 2)}$$

$$70 : 6 = 11 \text{ (ост. 4)}$$

$$69 : 6 = 11 \text{ (ост. 3)}$$

646

: 100

· 2

600	-	300	+	200	=	
	-		+		=	
	-		+		=	

647 У магазин завезли коробки із взуттям, по кілька пар у кожній. У першій половині дня продали 43 пари взуття, а в другій половині дня — решту 29 пар. Скільки пар взуття було в кожній коробці? *Доповни задачу даними, яких не вистачає, і розв'яжи її.*

648 Один фломастер коштує 9 гривень. Скільки таких фломастерів можна придбати за 50 грн? Скільки гривень здачі отримає покупець?

649 Виконай ділення з остачею.

58 : 4   67 : 5   99 : 8   93 : 6   59 : 9   77 : 3

650

$$27 \cdot 3$$

$$12 \cdot 6$$

$$95 \cdot 1$$

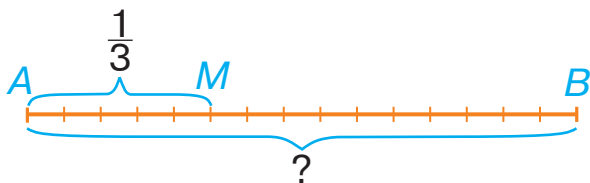
$$32 \cdot 3$$

$$43 \cdot 2$$

$$14 \cdot 4$$

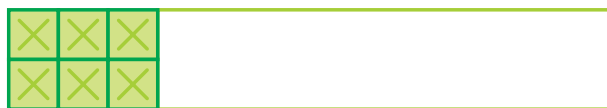
- 651 Відрізок AM становить $\frac{1}{3}$ довжини відрізка AB . Знайди довжину відрізка AB , якщо $AM = 12$ мм.

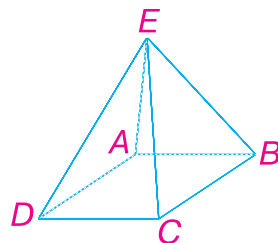
- 652 Оля має 10 гривень. Це лише $\frac{1}{3}$ частина від тієї суми, яку потрібно заплатити за ляльку. Скільки гривень коштує лялька?

- 653 Шість плиток заповнюють $\frac{1}{4}$ частину доріжки. Скільки плиток заповнять усю доріжку?

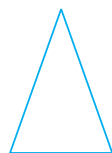
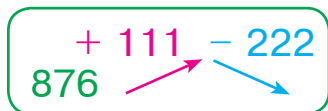

- 654 Таку піраміду називають **чотирикутною**. Поміркуй, чому. Яку форму мають бічні грані цієї піраміди? Якою буквою позначено її вершину?

- 655 Піраміду декілька разів занурювали у воду і щоразу креслили лінію, що відділяла мокру частину її поверхні від сухої. Опиши, як занурювали піраміду у кожному випадку.

656

- 657 *Старовинна задача.*

Пів гусака має масу 3 кг. Знайди масу цілого гусака.

658 $360 : 3$

$580 : 2$

$120 \cdot 3$

$320 \cdot 3$

  $240 : 6$

$420 : 4$

$250 \cdot 4$

$170 \cdot 4$

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО ЗА РІК. ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПИСЬМОВИМ МНОЖЕННЯМ І ДІЛЕННЯМ

659

$120 \cdot 3$

$310 \cdot 3$

$1000 : 2$

$210 \cdot 4$

$430 \cdot 2$

$250 \cdot 4$

660

Розглянь записи.

$$\begin{aligned} 423 \cdot 2 &= (400 + 20 + 3) \cdot 2 = \\ &= 400 \cdot 2 + 20 \cdot 2 + 3 \cdot 2 = \\ &= 800 + 40 + 6 = 846 \end{aligned}$$

	4	2	3
x			2
	8	4	6

Поясни письмовий спосіб знаходження добутку чисел 423 і 2. Як треба записувати числа, виконуючи множення письмово?

Виконуючи множення письмово, спочатку множать одиниці на дане число, потім — десятки і т. д.

Виконай множення письмово.

$212 \cdot 2$

$332 \cdot 3$

$121 \cdot 4$

661

Скільки всього кружечків у кожному випадку, якщо на малюнку зображено лише вказану частину від загальної кількості?

1) Половина

2) Третина

3) Чверть

662

Назві букву, що позначає більше число у кожній рівності.

$s + 20 = g$

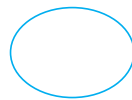
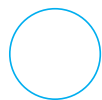
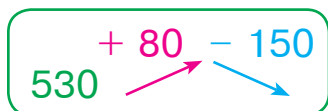
$c - 20 = d$

$k - e = 20$

663 Із ділянки зібрали 941 кг моркви, буряків і цибулі. Моркви і буряків було зібрано 543 кг, а буряків і цибулі — 505 кг. Скільки окремо зібрали кілограмів моркви, буряків і цибулі?

664 Циліндр декілька разів занурювали у воду і щоразу креслили лінію, що відділяла мокру частину його поверхні від сухої. Опиши, як занурювали циліндр у кожному випадку.

665

666 Чоловічок подолав $\frac{1}{4}$ усього шляху. Скільки клітинок становить увесь шлях?

667 Виконай множення письмово.

$231 \cdot 3$

$423 \cdot 2$

$132 \cdot 3$

$102 \cdot 4$

668

$123 + 321$

$525 + 252$

$922 - 22$

$789 - 636$

$873 - 111$

$888 - 765$

669 Розглянь записи і поясни, як виконали множення на одноцифрове число.

$$\begin{array}{r} \times 54 \\ 8 \\ \hline 432 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 319 \\ 2 \\ \hline 638 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 105 \\ 6 \\ \hline 630 \end{array}$$

Виконай множення письмово.

$69 \cdot 5$

$112 \cdot 8$

$261 \cdot 3$

$208 \cdot 4$

670

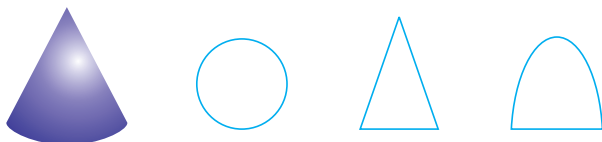
$\div 9$

$\cdot 8$

270	+	180	+	450	=	
	+		+		=	
	+		+		=	

671 У домашньому господарстві за літо виростили 96 свійських птахів. Третю частину всіх птахів становили качки, половину — кури, а решту — гуси. Скільки окремо качок, курей і гусей виростили?

672 Конус декілька разів занурювали у воду і щоразу креслили лінію, що відділяла мокру частину його поверхні від сухої. Опиши, як занурювали конус у кожному випадку.

673 З однієї ділянки зібрали 24 кг помідорів, а з другої — 32 кг. Четверту частину помідорів засолили, а з решти зробили томатний соус. Скільки кілограмів помідорів пішло на соус?

674 Виконай множення письмово.

$302 \cdot 2$

$329 \cdot 3$

$147 \cdot 2$

$148 \cdot 3$

675

$540 + 270$

$250 + 250$

$850 + 50$

$620 - 140$

$360 - 110$

$999 + 1$

676 Виконай ділення з остачею.

$9 : 4$

$56 : 9$

$42 : 5$

$37 : 3$

677 Розглянь, як знаходили частку чисел 824 і 2.

Усно. $824 : 2 = (800 + 20 + 4) : 2 = 800 : 2 + 20 : 2 + 4 : 2 = 400 + 10 + 2 = 412$.

Письмово. У діленому 824 перше неповне ділене — 8 сотень.

Отже, у частці буде три цифри.

8 сотень поділити на 2 — буде 4 сотні.

Друге неповне ділене — 2 десятки.

2 десятки поділити на 2 — буде 1 десяток.

Третє неповне ділене — 4 одиниці.

4 одиниці поділити на 2 — буде 2 одиниці.

Остачі немає.

Обчисли письмово за зразком.

$642 : 2$

$484 : 4$

8	2	4	2
-	8		2
		4	2
	2		
	-	2	
			4
			-
			4
			-
			0

678 Розв'яжи рівняння, виконуючи обчислення письмово.

$$3 \cdot x = 936$$

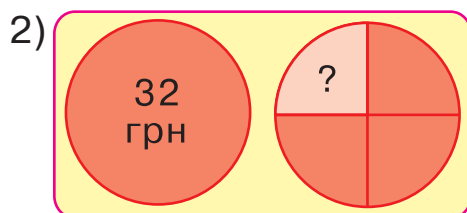
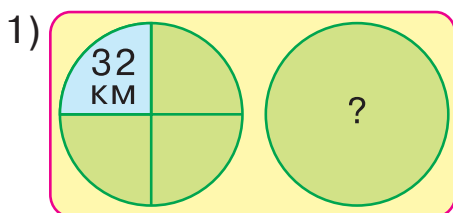
$$125 + x = 547$$

679 На туристичній базі 5 чотиримісних наметів і 8 шестимісних. Скільки місць в усіх наметах?

Скільки обернених задач можна скласти до цієї задачі? Складіть і розв'яжіть усі можливі задачі (за варіантами).

680 Виконай обчислення за діаграмами.

681 У трьох однакових коробках 18 фішок для настільної гри. Скільки фішок у п'яти таких коробках?

682 Виконай ділення письмово.

$$248 : 2$$

$$396 : 3$$

$$488 : 4$$

$$862 : 2$$

683

$$24 : 2$$

$$75 : 3$$

$$36 : 3$$

$$75 : 5$$

$$36 : 2$$

$$48 : 3$$

684 Виконай ділення з остачею.

$$57 : 4$$

$$29 : 7$$

$$35 : 8$$

$$35 : 9$$

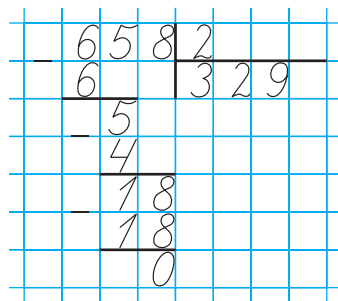
685 Із 16 кг молока виходить 2 кг сметани. Скільки кілограмів сметани можна одержати із 80 кг молока?

686 Яких значень може набувати a , щоб нерівності були правильними? Добери і запиши по два числа до кожної нерівності.

$$32 - a > 20$$

$$a \cdot 3 < 12$$

687 Розглянь, як знаходили частку чисел 658 і 2.
Пояснення. Перше неповне ділене — 6 сотень. Отже, у частці буде три цифри. 6 сотень поділити на 2 — буде 3 сотні. Друге неповне ділене — 5 десятків. 5 десятків поділити на 2 — буде 2 десятки і 1 десяток в остачі. Остача менша від дільника — отже, цифру десятків у частці дібрано правильно. 1 десяток та 8 одиниць — буде 18 одиниць. Третє неповне ділене — 18. 18 поділити на 2 — буде 9. Остачі немає.

Виконай ділення письмово.

$256 : 2$

$351 : 3$

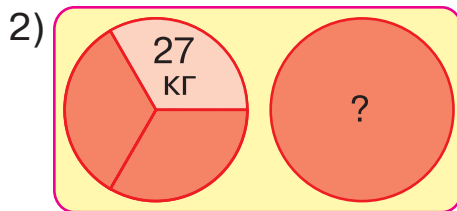
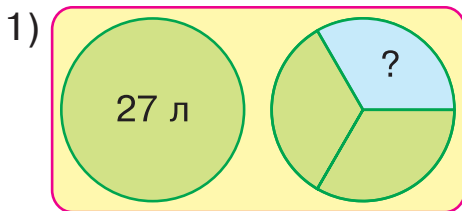
688 Назви букву, що позначає більше число у кожній рівності.

$s : 5 = f$

$c : k = 5$

$b \cdot 5 = a$

689 Виконай обчислення за діаграмами.

690 За 200 вильотів бджола збирає 4 г меду. За скільки таких вильотів бджола збере 8 г меду?

691 Виконай ділення письмово.

$657 : 3$

$636 : 2$

$372 : 3$

$565 : 5$

692

$60 : 15$

$48 : 12$

$96 : 12$

$51 : 17$

$84 : 21$

$90 : 15$

693 Виконай ділення з остачею.

$29 : 3$

$41 : 2$

$57 : 5$

$82 : 4$

694 Розглянь, як знаходили частку чисел 384 і 6.

Пояснення. Перше неповне ділене — 38 десятків. Отже, у частці буде дві цифри. 38 десятків поділити на 6 — буде 6 десятків і 2 десятки в остачі. 2 десятки і 4 одиниці — буде 24 одиниці, друге неповне ділене. 24 поділити на 6 — буде 4. Остачі немає. Виконай ділення письмово.

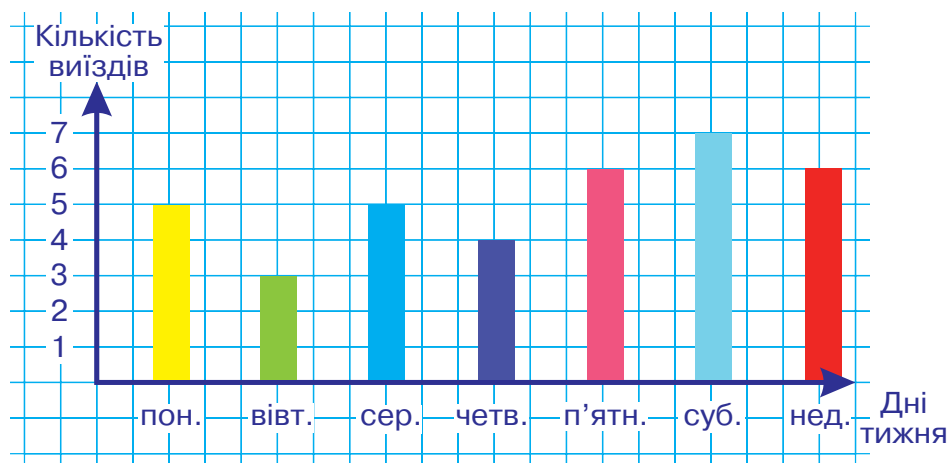
$$\begin{array}{r} 384 : 6 \\ \underline{36} \\ 24 \\ \underline{24} \\ 0 \end{array}$$

$456 : 8$

$651 : 7$

695 Від трьох корів з однаковою молочною продуктивністю надоїли 35 л молока. Скільки літрів молока надоять від шести таких корів?

696 Діаграма відображає кількість виїздів пожежної машини за тиждень. Якого дня пожежники отримали найбільше викликів? На скільки менше викликів вони отримали напередодні?

697 Для робітників і робітниць заводу збудували 3 будинки по 6 квартир і 4 будинки по 8 квартир. Скільки всього квартир збудували?

698 Виконай ділення письмово.

  $275 : 5$ $234 : 3$ $385 : 5$ $178 : 2$

699

$1000 : 2$

$1000 : 10$

$1000 : 100$

$1000 : 5$

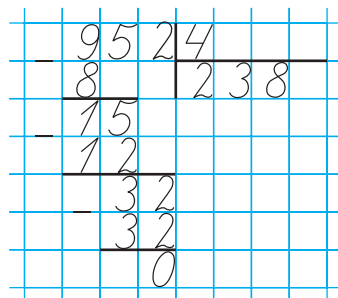
$1000 : 50$

$1000 : 500$

700

Розглянь, як знаходили частку чисел 952 і 4.

Пояснення. Перше неповне ділене — 9 сотень. Отже, у частці буде три цифри. 9 сотень поділити на 4 — буде 2 сотні й 1 сотня в остачі. 1 сотня і 5 десятків — буде 15 десятків, друге неповне ділене. 15 десятків поділити на 4 — буде 3 десятки і 3 десятки в остачі. 3 десятки і 2 одиниці — буде 32 одиниці, третє неповне ділене. 32 поділити на 4 — буде 8. Остачі немає.

$$\begin{array}{r} 238 \\ 4 \overline{) 952} \\ \underline{8} \\ 15 \\ \underline{12} \\ 32 \\ \underline{32} \\ 0 \end{array}$$

Виконай ділення письмово.

$815 : 5$ $834 : 3$ $716 : 2$ $925 : 5$

701

В одному сувої 25 м тканини, а в другому — 27 м. Із тканини другого сувою кравчиня пошила сукні, витрачаючи на кожну по 3 м. Скільки суконь пошила кравчиня?

Чи є в задачі зайві дані? Які саме?

702

Відомо, що $\frac{1}{6}$ частину маси цукерок становить шоколад. Скільки кілограмів цукерок виготовили, використавши 120 кг шоколаду?

703

Цей годинник вийшов з ладу і зупинився. Скільки разів протягом доби він покаже точний час?

704

$$1 \text{ м } 5 \text{ дм} + 210 \text{ см} - 2 \text{ м } 09 \text{ см}$$

705 Виконай ділення письмово.

$$748 : 4 \quad 735 : 5 \quad 972 : 2 \quad 875 : 7$$

706 Із мінерального джерела наповнили водою 53 пляшки і для перевезення упаковували їх по 6 пляшок. Скільки упаковок з мінеральною водою отримали?

 Скільки пляшок залишилося без упаковки?

707

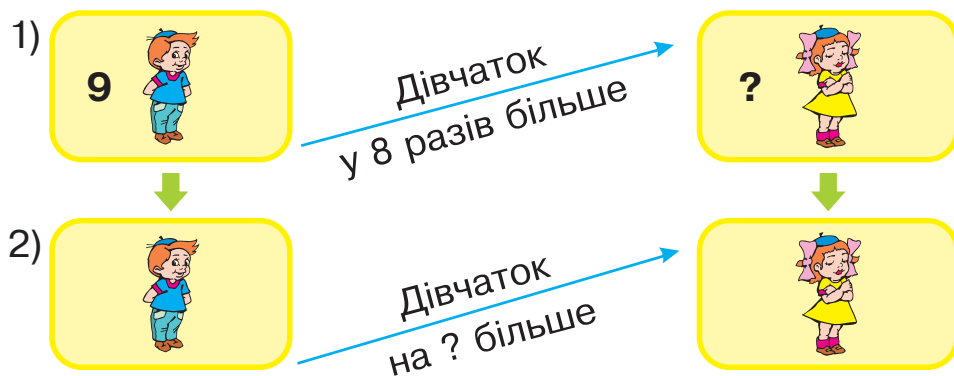
$10 + 2 \cdot 10$	$50 - 30 - 10$	$50 - (30 - 10)$
$20 \cdot 3 + 30 \cdot 2$	$40 : 10 + 5$	$600 : 6$
$600 : 60$	$600 : 600$	$60 : 6$

708 Розв'яжіть задачі.

- 1) Щоб прикрасити тістечко, потрібно 8 полуничок, а для торта — 25 полуничок. Скільки полуничок потрібно, щоб прикрасити 6 таких тістечок і 2 торти?
- 2) У книзі 450 сторінок. Наталя прочитала 200 сторінок. На скільки менше сторінок Наталя прочитала, ніж їй залишилося прочитати?
- 3) У магазині було 4 сітки із футбольними м'ячами, по 9 м'ячів у кожній. М'ячі переклали в менші сітки, по 6 м'ячів у кожену. Скільки менших сіток використали?

709 Склади і розв'яжи задачу на дві дії за схемою.

710 Виконай ділення письмово.

$842 : 2$

$639 : 3$

$965 : 5$

$792 : 3$

711 У першу зміну шляховики проклали 6 плит, а в другу — на 2 плити більше. Скільки плит проклали шляховики за дві зміни?

712 $685 + 150$

$32 \cdot 20$

$985 : 5$

$752 + 95$

$28 \cdot 3$

$345 : 3$

713 $560 + 320$

$482 - 212$

$30 \cdot 5$

$120 : 6$

$360 - 300$

$120 : 3$

$350 + 350$

$278 - 70$

$963 : 3$

714 Розв'яжіть задачі.

- 1) Стрелець вистрілив у мішень 100 разів, а влучив — у 4 рази менше. На скільки менше разів стрелець влучив, ніж схибив?
- 2) У коробці з олов'яними солдатиками було 100 іграшкових танкістів, моряків — на 200 більше, ніж танкістів, а піхотинців — на 360 більше, ніж моряків. Скільки олов'яних піхотинців у коробці?
- 3) У 6 ящиків розклали 30 кг бананів, порівну в кожен ящик. Скільки таких ящиків потрібно, щоб розкласти 45 кг бананів?
- 4) Діти прийшли в кафе і зайняли 8 чотиримісних і 5 шестимісних столиків. Скільки дітей прийшло в кафе?

715 Прочитай літери в порядку виконання дій у виразі й отримаєш слово. Знайди значення виразу.

Н   Д   О   А   Л   И

$$5 \cdot (100 - 50 - 20) : (60 : 3 : 2)$$

716 Складіть і розв'яжіть задачі за схемами. Чим ці задачі подібні, а чим відрізняються?

1) 20 $\xrightarrow{\text{Боровиків на 8 більше}}$ $?$

2)* 20 $\xleftarrow{\text{Сироїжок на 8 менше}}$ $?$

717 У шкільному саду 96 яблунь. Школярі побілили стовбури $\frac{1}{4}$ частини яблунь. Скільки стовбурів яблунь їм залишилося побілити?

718 Прочитай літери в порядку виконання дій у виразі й отримаєш слово. Знайди значення виразу.

Ц М І Ь С Я

$$4 \cdot (4 + 6 - 9) \cdot (25 - 15 + 5)$$

719 Знайди значення кругових виразів і прочитай слово, починаючи з букви М.

$11 \cdot 2$ И	$20 \cdot 5$ О	$66 : 6$ З	$1 \cdot 15$ О	$22 - 2$ В
$100 : 100$ М	$15 - 12$ Р	$3 + 63$ О		

720 Складіть і розв'яжіть задачі за схемами. Чим ці задачі подібні, а чим відрізняються?

1) 40 $\xrightarrow{\text{Мечоносців у 2 рази більше}}$ $?$

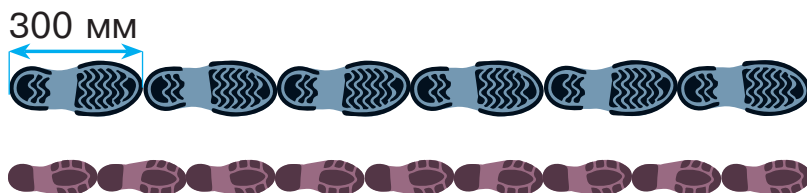
2)* 40 $\xleftarrow{\text{Восьминогів у 2 рази менше}}$ $?$

721 Розв'яжіть задачі.

- 1) Аквалангіст занурився спочатку на глибину 27 м, а потім піднявся на 18 м. У скільки разів глибше він був спочатку, ніж потім?
- 2) Із повної бочки місткістю 100 л набрали води у дві діжки по 37 л. Скільки літрів води залишилося в бочці?
- 3) Шляховики 7 днів вимощували тротуар великою плиткою, проходячи по 8 м щодня, і 6 днів укладали малу плитку, проходячи по 5 м щодня. Скільки метрів тротуару вимостили плиткою шляховики за цей час?

722 Татків слід на 100 мм довший, ніж Катрусин. Яка довжина цих доріжок слідів у сантиметрах?

723 Склянка чаю коштує 3 грн 20 коп. Скільки грошей потрібно заплатити за три такі склянки чаю?

724 $457 + 100$

$42 \cdot 30$

$221 : 3$

$102 + 204$

$56 \cdot 90$

$640 : 8$

725 Прочитай літери в порядку виконання дій у виразі й отримаєш слово. Знайди значення виразу.

К Т А С К У

$$(24 \cdot 2) : (24 : 2) + (12 - 6) : 2$$

726 Розв'яжіть задачі.

- 1) Лесик вишикував олов'яних солдатиків у 3 шеренги, по 8 солдатиків у кожній, а потім перешикував їх у 4 однакові колони. Скільки солдатиків у кожній колоні?

- 2)* Мар'яна обчислила 9 виразів. Це у 3 рази менше, ніж їх було в домашньому завданні. Скільки виразів залишилось обчислити Мар'яні?
- 3) Для приготування компоту взяли 45 яблук, 26 груш, а абрикосів — на 12 менше, ніж яблук і груш разом. Скільки всього фруктів використали для приготування компоту?
- 4) У семи малих іграшкових комплектах по 6 солдатиків, а в п'яти великих комплектах — по 9 солдатиків. Скільки всього солдатиків у цих комплектах?

727 Порівняй вирази, не виконуючи обчислень.

$900 - 1 \quad \square \quad 900 - 11$

$100 \cdot 10 \quad \square \quad 100 : 10$

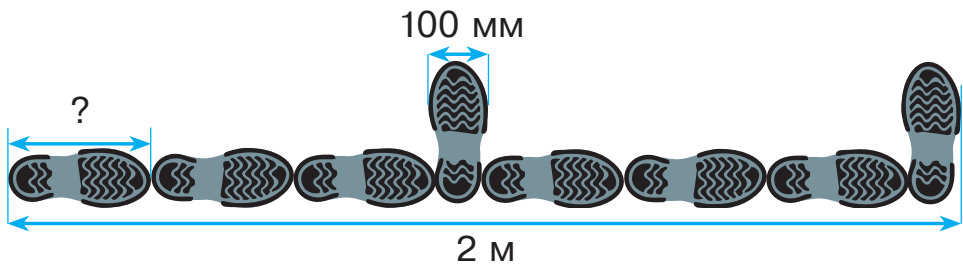
$700 : 10 \quad \square \quad 700 : 100$

$500 + 500 \quad \square \quad 500 - 500$

$7 \cdot 342 \quad \square \quad 7 \cdot 243$

$8 \cdot 549 \quad \square \quad 549 \cdot 0$

728 Склади і розв'яжи задачу за схематичним малюнком.

Вказівка. Вирази відомі величини у дециметрах.

729 $567 + 412$
 $457 - 128$

$458 \cdot 6$
 $38 \cdot 8$

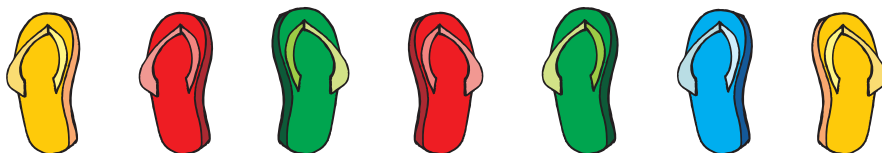
$189 : 3$
 $940 : 5$

730 З нагоди свята відвідувачі магазину отримали в подарунок 150 шапочок із фірмовою символікою, футболок — у 3 рази менше, ніж шапочок, а повітряних кульок — у 5 разів більше, ніж футболок. Скільки повітряних кульок подарували відвідувачам магазину?

ДОДАТКОВІ ЗАВДАННЯ

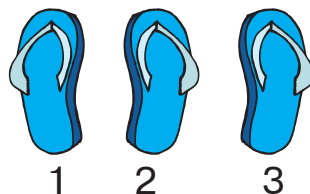
1 Скільки пар пляжного взуття можна скласти із цих в'єтнамок?

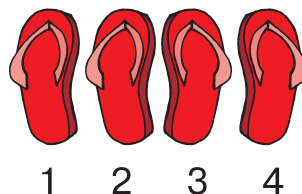
2 Чи можна із цих в'єтнамок скласти хоча б одну пару?

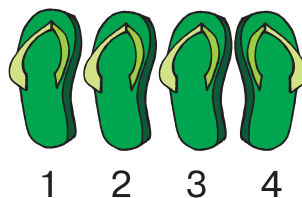
3 Із цих в'єтнамок можна скласти пару взуття двома способами. В'єтнамки з якими номерами треба для цього взяти?

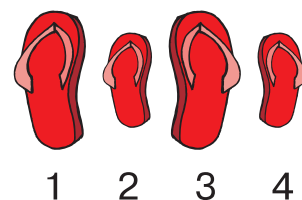
4 Із цих в'єтнамок можна скласти пару взуття чотирма способами. В'єтнамки з якими номерами треба для цього взяти?

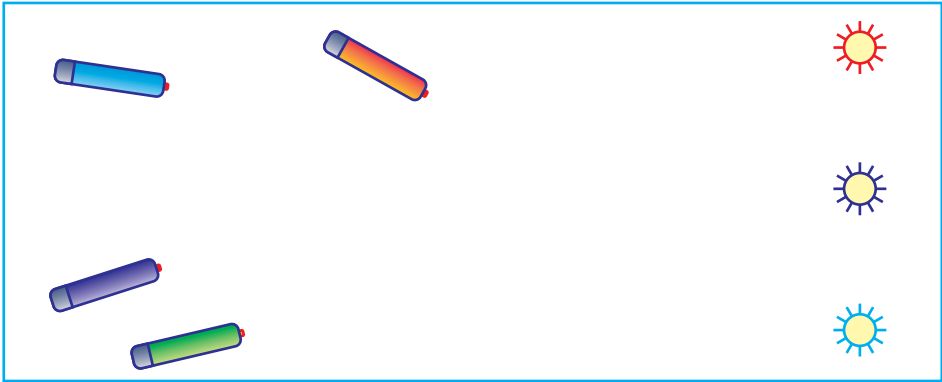
5 Скількома способами можна скласти пару взуття із цих в'єтнамок?

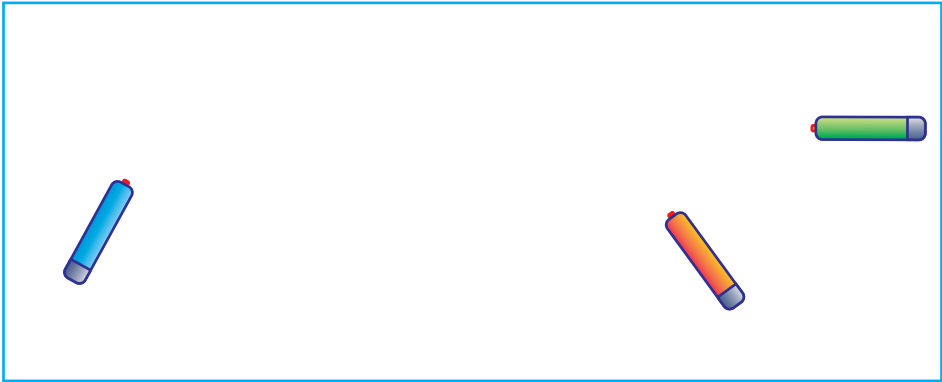
6 Скількома способами можна скласти пару взуття із цих в'єтнамок?

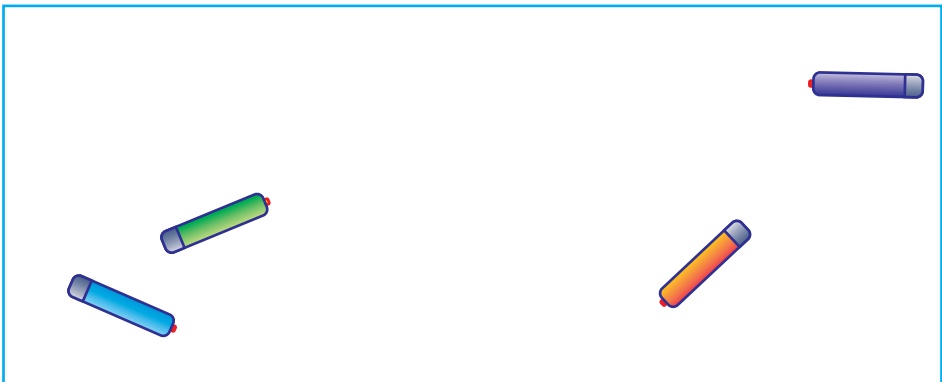
7 На яке сонечко спрямовані дві указки?

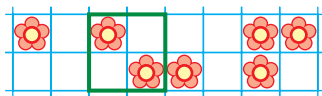
8 Промені яких указок перетнуться за межами прямокутника?

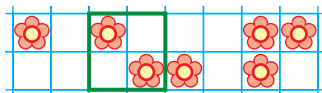
9 Промені яких указок перетнуться за межами прямокутника?

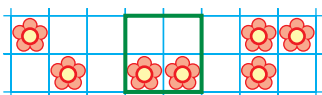
- 10 Скільки квіточок опиниться всередині зеленої рамки, якщо її перемістити на 2 клітинки вліво?

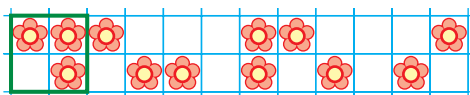
- 11 На скільки клітинок і в який бік треба перемістити зелену рамку, щоб усередині неї опинилося як-найбільше квіточок?

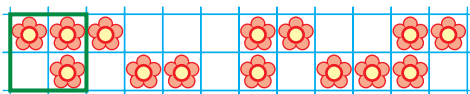
- 12 На скільки клітинок і в який бік треба перемістити зелену рамку, щоб у лівому верхньому і правому нижньому її кутах було по квіточці?

- 13 На скільки клітинок вправо треба перемістити зелену рамку, щоб зліва від неї опинилося 10 квіточок?

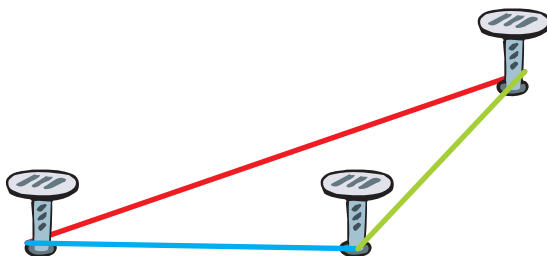

- 14 На скільки клітинок вправо треба перемістити зелену рамку, щоб зліва від неї опинилося стільки ж квіточок, скільки й справа?

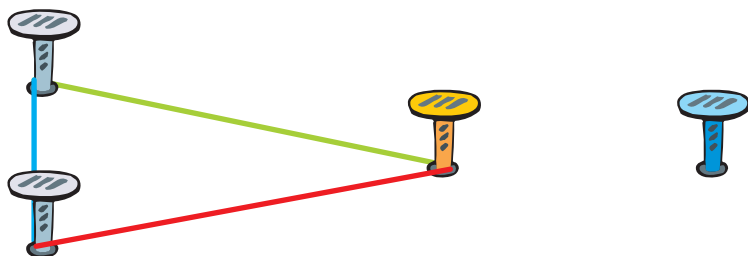

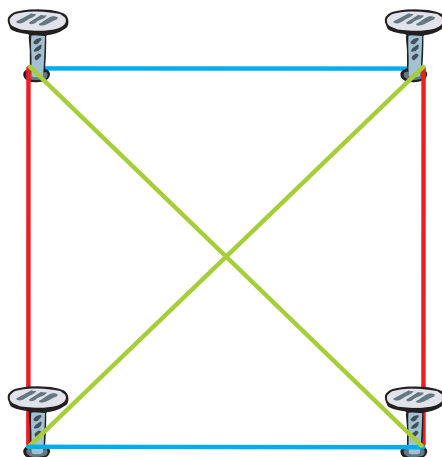
- 15 Три однакові за довжиною гумки натягнули так, щоб утворився трикутник. Гумку якого кольору розтягнули найсильніше?

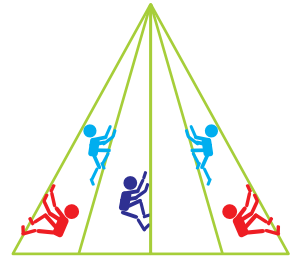
- 16 Червону й зелену гумки перечепили із синього цвяха на жовтий. Чи стала хоча б одна з них коротшою, ніж була?

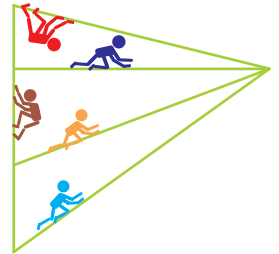
- 17 Чотири цвяхи забили в кутах квадрата. Чи можна стверджувати, що довжини синіх і червоних гумок однакові? Чи можна стверджувати, що довжини зелених і червоних гумок однакові?

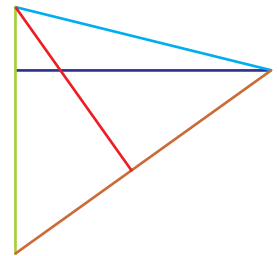
18 У верхній точці конструкції сходяться один вертикальний і чотири похилі прuti. Які чоловічки піднімаються до цієї точки по похилих прутах?

19 У крайній справа точці конструкції сходяться три похилі прuti. Які чоловічки пересуваються по цих прутах? Чи веде в крайню справа точку конструкції вертикальний прут?

20 Відомо, що горизонтальні й вертикальні лінії завжди утворюють між собою прямі кути. Які прuti в даній конструкції відповідають цьому правилу?

21 Чому підлоги в будинках завжди настиляють горизонтально, а не похило?

22 Чому дахи в будинках роблять похилими?

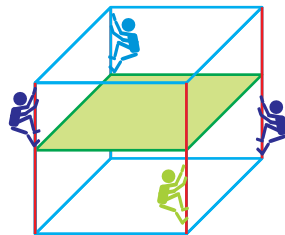

23 Чи можливо жити в будинку з похилими стінами? Чи буде взагалі стояти такий будинок?

24 В Японії якось збудували будинок, у кімнатах якого стелі та підлоги поміняли місцями. Чи залишились стіни в такому будинку вертикальними?

25 Буря повалила будинок на бік, і підлоги та стелі в ньому стали вертикальними. Чи стали в цьому будинку всі стіни горизонтальними?

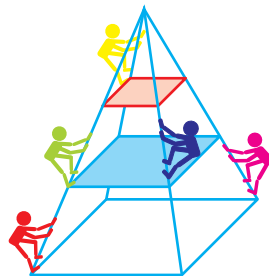
26 Усередині конструкції, що має форму куба, настелили підлогу (це місце позначене зеленим кольором). Які чоловічки опинилися вище від підлоги?

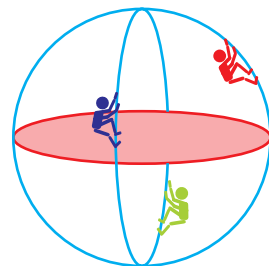
27 Якщо килим чи картина висять на вертикальній стіні, то кажуть, що вони розміщені вертикально. Якщо той самий килим покласти на горизонтальну підлогу, він лежатиме горизонтально. Яке положення (горизонтальне, вертикальне чи похиле) займе картинка зі шпалер, якщо її наклеїти на стелю?

28 Яке положення (горизонтальне, вертикальне чи похиле) займе картинка зі шпалер, якщо її наклеїти на стіну?

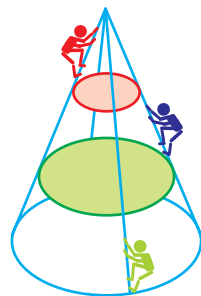
29 Усередині конструкції, що має форму піраміди, збудували поверхи на двох рівнях: на нижньому — із синіх дощок, на верхньому — із червоних. Які чоловічки опинилися нижче від синього поверху? вище від червоного поверху? між червоним і синім поверхами?

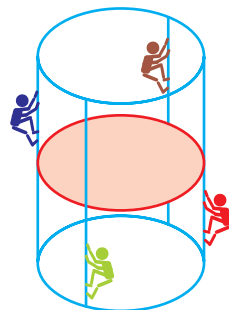
30 Усередині конструкції, що має форму кулі, збудували поверх. Які чоловічки опинилися нижче від цього поверху? вище від цього поверху?

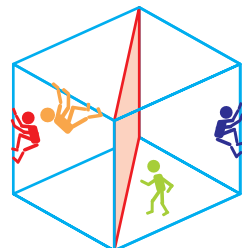
31 Усередині конструкції, що має форму конуса, збудували поверхи на двох рівнях: на нижньому — із зелених дощок, а на верхньому — із червоних. Які чоловічки опинилися нижче від зеленого поверху? вище від червоного? між зеленим і червоним поверхами?

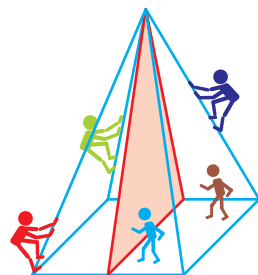
32 Усередині конструкції, що має форму циліндра, збудували поверхи. Які чоловічки опинилися нижче від цього поверху? вище від цього поверху?

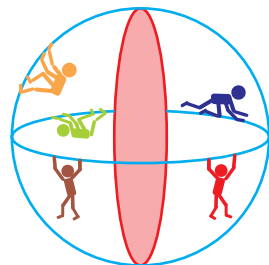
33 Усередині конструкції, що має форму куба, звели вертикальну стінку. Які чоловічки опинилися справа від цієї стінки? зліва від стінки?

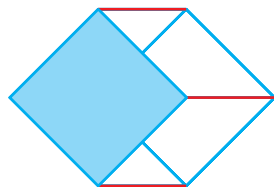
34 Усередині конструкції, що має форму піраміди, звели вертикальну стінку. Чи можна стверджувати, що ця стінка трикутна? Які чоловічки опинилися справа від стінки? зліва від стінки?

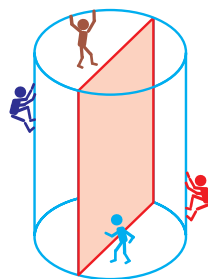
35 Усередині конструкції, що має форму кулі, збудували перегородку. Які чоловічки опинилися справа від перегородки? зліва від перегородки?

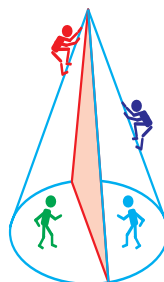
36 Куб, виготовлений із металевих прутів, розвернули так, що чотири його ребра стали горизонтальними, а передню грань закрили фанерою. Прути якого кольору розміщені горизонтально? Чи є у такого куба хоча б один вертикальний прут?

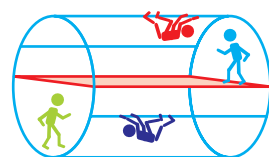
37 Усередині конструкції у формі циліндра побудували вертикальну стінку. Які чоловічки опинилися справа від стінки? зліва від стінки?

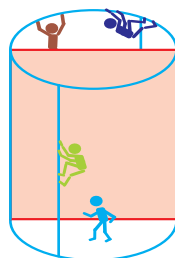
38 Усередині конструкції у формі конуса побудували вертикальну стінку. Чи можна стверджувати, що ця стінка трикутна? Які чоловічки опинилися справа від стінки? зліва від стінки?

39 Усередині цієї конструкції побудували горизонтальний поверх. Які чоловічки опинилися вище від цього поверху? нижче від цього поверху?

40 Усередині цієї конструкції побудували вертикальну стінку. Які чоловічки опинилися перед стінкою? за стінкою?

ВИНАХІДНИК МУДРИК

41 Винахідник Мудрик зібрав автомобіль із восьми двоколісних велосипедів і шести триколісних мотоциклів. Скільки коліс виявилися зайвими, якщо в автомобілі 4 колеса?

42 В автомобілі винахідника Мудрика 4 колеса, а двигунів — у 3 рази більше. На скільки більше двигунів в автомобілі винахідника, ніж у звичайному автомобілі?

43 Під час випробовувань автомобіль Мудрика переступив через перешкоди: 28 валунів, 42 колоди та сплячих кішок, яких було у 7 разів менше, ніж валунів і колод разом. Через скільки сплячих кішок переступив автомобіль?

44 Автомобіль Мудрика зміг піднятися по 26 дерев'яних і 49 залізних драбинах, а жодна із 36 мотузяних драбин йому не підкорилася. На скільки більше було драбин, які автомобіль подолав, аніж тих, що йому не піддалися?

45 Винахідник Мудрик сконструював для кожного з восьми своїх приятелів по 4 спортивні літаки, а для себе — лише один. Скільки всього літаків сконструював винахідник Мудрик?

46 Із кожних чотирьох електром'ясорубок Мудрик робить 3 пилососи. Скільки пилососів вийде із дванадцяти м'ясорубок?

- 47 Пилосос Мудрика зібрав 25 цвяшків, 15 гайок, а обручок — у 2 рази більше, ніж гайок і цвяшків разом. Скільки обручок зібрав пилосос?

- 48 Із кожного свого автомобіля Мудрик зумів зібрати 5 літаків, а потім кожен літак перетворив на 7 автомобілів. Скільки автомобілів стало в Мудрика, якщо спочатку він мав 2 автомобілі?

- 49 Мудрик вивів рослини-комп'ютери і восени зібрав із грядки 28 новеньких комп'ютерних пристроїв. Скільки рослин-комп'ютерів він зможе продати, якщо четверту частину залишить на насіння?

- 50 Вісім рослин-комп'ютерів посадили в саду, аби виростити з них 32 комп'ютери для класу інформатики. Скільки виростало зайвих комп'ютерів, якщо їх зібрали в 7 разів більше, ніж посадили?

- 51 У двоповерхове крісло можна посадити чотирьох осіб. Таких крісел у Мудрика 6, а гостей — 30. Скільком гостям ніде сісти?

- 52 Винахідник Мудрик переробив свої 6 крісел, і тепер у кожне з них може сісти не четверо, а семеро осіб. На скільки більше осіб може сісти в ці крісла тепер, ніж раніше?

53 Мудрик зібрав підводний човен із 9 катерів, 16 автомашин і кількох тракторів. Скільки тракторів використав Мудрик на спорудження підводного човна, якщо їх було на 21 менше, ніж катерів і автомашин разом?

54 Усередині сконструйованого Мудриком підводного човна поміщається 16 пасажирів і ще чверть від цієї кількості — на корпусі човна. Скільки всього пасажирів може везти Мудриків човен?

55 Квиток на мандрівку всередині підводного човна Мудрика коштує 12 золотих, а мандрівка на корпусі у 4 рази дорожча. На скільки більше золотих потрібно заплатити, щоб їхати на корпусі човна?

56 Під час випробовувань рятувальної системи Мудрик затопив свій човен. Аби знайти його на дні моря, знадобилося 8 днів, а щоби підняти на поверхню — у 5 разів більше. Скільки днів тривали пошук і підйом човна із глибини?

57 Мудрик сконструював електронного папугу. Папуга говорить на 27 мовах, що в 9 разів більше, ніж знає мов сам Мудрик. На скільки більше мов знає папуга, ніж винахідник?

58 Електронний папуга вивчив 36 пісень і співає їх усі підряд щодня. Скільки годин триває концерт, якщо 16 пісень папуга співає 4 години?

ЗМІСТ

I. Тисяча	4
Нумерація трицифрових чисел	4
Усне додавання і віднімання чисел у межах 1000	7
Міри довжини	17
Міри маси	22
Письмове додавання та віднімання чисел у межах 1000	34
II. Множення і ділення в межах 1000	47
Множення і ділення з числами 0, 1, 10, 100	47
Множення і ділення розрядних чисел на одноцифрове число	60
Ділення числа на добуток (60 : 20, 800 : 40)	63
Множення суми на число і числа на суму (25 · 3, 4 · 31, 120 · 3)	64
Ділення суми на число (48 : 4, 84 : 7)	73
Перевірка ділення і множення. Ділення на двоцифрове число (72 : 12, 120 : 15)	77
Дроби	81
Ділення з остачею	85
III. Повторення вивченого за рік. Ознайомлення з письмовим множенням і діленням	88
IV. Додаткові завдання	100

Відомості про стан підручника

№	Прізвище та ім'я учня/учениці	Навчальний рік	Стан підручника		Оцінка
			на початку року	в кінці року	
1					
2					
3					
4					
5					

Навчальне видання

БУДНА Наталя Олександрівна
БЕДЕНКО Марко Васильович

МАТЕМАТИКА

**Підручник для 3 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)**

Частина 2

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Видано за рахунок державних коштів. Продаж заборонено

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Ірина Чорненька*
Художники *Валентин Качурівський, Світлана Радчук*
Обкладинка *Ростислава Крамара*
Комп'ютерна верстка *Зоряни Сидор*
Художній редактор *Ростислав Крамар*
Технічний редактор *Неля Домарецька*

Підписано до друку 20.05.2020. Формат 70х100/16.
Папір офсетний. Гарнітура Pragmatica. Друк офсетний.
Умовн. друк арк. 9,10. Умовн. фарбо-відб. 36,40. Обл.-вид. арк. 8,55
Тираж 30 812 пр. Зам. 089/05

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК №4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-06-07, 52-05-48
office@bohdan-books.com www.bohdan-books.com

Надруковано на ПП «Юнісофт», вул. Морозова, 136, м. Харків, 61036
Свідоцтво серія ДК №3461 від 14.04.2009 р.

ЗРАЗКИ ВИКОНАННЯ ПИСЬМОВИХ ЗАВДАНЬ

Розв'язування рівнянь

$$\begin{array}{l} 3 \cdot x = 9 \\ x = 9 : 3 \\ x = 3 \\ \hline 3 \cdot 3 = 9 \\ 9 = 9 \end{array}$$

Знаходження невідомого множника

Щоб знайти невідомий множник, треба добуток поділити на відомий множник.

$$\begin{array}{l} x : 5 = 6 \\ x = 6 \cdot 5 \\ x = 30 \\ \hline 30 : 5 = 6 \\ 6 = 6 \end{array}$$

Знаходження невідомого діленого

Щоб знайти невідоме ділене, треба частку помножити на дільник.

$$\begin{array}{l} 24 : x = 6 \\ x = 24 : 6 \\ x = 4 \\ \hline 24 : 4 = 6 \\ 6 = 6 \end{array}$$

Знаходження невідомого дільника

Щоб знайти невідомий дільник, треба ділене поділити на частку.

ЗРАЗКИ ВИКОНАННЯ ПИСЬМОВИХ ЗАВДАНЬ

Письмове додавання і віднімання чисел

Письмове додавання та віднімання двоцифрових чисел виконують у стовпчик: одиниці пишуть під одиницями, десятки — під десятками. Спочатку додають/віднімають одиниці, а тоді — десятки.

$$\begin{array}{r} + 65 \\ 32 \\ \hline 97 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 54 \\ 32 \\ \hline 22 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 46 \\ 37 \\ \hline 83 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 43 \\ 25 \\ \hline 78 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 524 \\ 443 \\ \hline 967 \end{array}$$

При додаванні трицифрових чисел одиниці додають до одиниць, десятки — до десятків, сотні — до сотень.

$$\begin{array}{r} - 346 \\ 215 \\ \hline 737 \end{array}$$

При відніманні трицифрових чисел одиниці віднімають від одиниць, десятки — від десятків, сотні — від сотень.

Письмове множення та ділення чисел

$$\begin{array}{r} \times 319 \\ 2 \\ \hline 638 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8242 \\ - 82412 \\ \hline -22 \\ -24 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 6582 \\ 65829 \\ \hline -54 \\ -48 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 105 \\ 6 \\ \hline 630 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 4 \\ 4 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 18 \\ 18 \\ \hline 0 \end{array}$$

20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37

19

18

ТАБЛИЦЯ МНОЖЕННЯ ТА ДІЛЕННЯ

·	2	3	4	5	6	7	8	9
2	4	6	8	10	12	14	16	18
3	6	9	12	15	18	21	24	27
4	8	12	16	20	24	28	32	36
5	10	15	20	25	30	35	40	45
6	12	18	24	30	36	42	48	54
7	14	21	28	35	42	49	56	63
8	16	24	32	40	48	56	64	72
9	18	27	36	45	54	63	72	81
:	2	3	4	5	6	7	8	9

17

16

15

14

13

12

11

10

9

8

7

6

5

4

3

2

1

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

100

99

98

97

96

95

94

93

92

91

90

89

88

87

$$4 \cdot 6 = 24$$

$$56 : 8 = 7$$

73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86

72 ЧИСЛОВИЙ РЯД

71 70 69 68 67 66 65 64 63 62 61 60 59 58 57 56